На гэтым тыдні будзе пераважаць сухое і цёплае надвор'е. У аўторак – без ападкаў. Вецер днём парывісты, у Брэсцкай і Гродзенскай абласцях месцамі моцны. Уначы +2…+8ºС, месцамі 0…+1ºС. Днём +16…+21ºС.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 32 (4387)

23 красавіка 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Народная Воля

СКАНДАЛ

Расійскія пастаўшчыкі нафты падлажылі беларускім перапрацоўшчыкам свінню

Скажыце, а як яшчэ можна назваць тое, што ў трубах на беларускім участку магістральнага нафтаправода аказалася больш як 700 тысяч тон нафты, якая ўтрымлівае павышаныя дозы хлараргнікі? Старшыня канцэрна «Белнафтахім» Андрэй Рыбакоў паведаміў, што «асобныя пробы паказалі перавышэнне ў 100 разоў».

З-за няякаснай расійскай нафты на Мазырскім перапрацоўчым заводзе пад пагрозай надзвычай дарагое абсталяванне. Сёе-тое з яго ўжо патрабуе рамонту.

Хто кампенсуе беларускім нафтаперапрацоўшчыкам каласальныя страты эканамічнага і тэхнічнага кшталту? І ці гэта не спланаваная дыверсія, з тым каб сарваць нам хутчэйшае завяршэнне мадэрнізацыі двух нафтаперапрацоўчых заводаў? Выступаючы 19 красавіка з Пасланнем да народа і парламента, А.Лукашэнка сказаў, што неабходна «особое внимание обратить на скорейшее окончание модернизации двух нефтеперерабатывающих заводов… Чтобы мы не ходили с протянутой рукой, никому не кланялись в пояс, а покупали на мировом рынке нефть, перерабатывали».

ДЗІКУНСТВА

Айцішнік напаў на свайго былога калегу

Прычына такіх паводзін проста неверагодная. Зараз хулігану пагражае да 10 гадоў турмы

Здарэнне адбылося ў Гомелі. Як паведамілі ў МУС Беларусі, маладая пара прыехала за пакупкамі ў адзін з гіпермаркетаў горада. Пакуль яны стаялі ў чарзе да касы, іх заўважыў былы калега мужчыны, махнуў рукой, але рэакцыі ў адказ не ўбачыў. І пасля таго, як пара выйшла з крамы і загружала пакупкі ў багажнік аўтамабіля, ён падышоў да іх, ударыў маладога чалавека нажом у твар і спакойна сышоў.

"Пацярпелы не зразумеў таго, што адбылося, пакуль не ўбачыў кроў", – адзначылі ў МУС. І расказалі, што мужчыны не бачыліся каля трох гадоў, а раней разам працавалі ў IT-сферы.

Хулігана хутка затрымалі, нож яго знайшлі ў кантэйнеры сярод смецця. Матыў свайго ўчынку ён растлумачыў трыма словамі: *"Яны мяне пакрыўдзілі"*. У дачыненні да зламысніка ўзбуджана крымінальная справа па ч.3 арт.339 КК, санкцыя якога прадугледжвае да 10 гадоў пазбаўлення волі.

ПАРЛАМЕНЦКІЯ ВЫБАРЫ

7 ці 17 лістапада?

Тое, што выбары ў Палату прадстаўнікоў адбудуцца ў нас напрыканцы года, здаецца, пытанне вызначанае. Толькі вось Аляксандр Лукашэнка, выступаючы з Пасланнем да беларускага народа і парламента, сказаў, што калі гэта падыходзіць па законе, то можна сарыентавацца на 7 лістапада – Дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі, выхадны дзень.

Пазней у СМІ з'явілася інфармацыя, што старшыня ЦВК Лідзія Ярмошына прапануе правесці выбары ў Палату прадстаўнікоў 17 лістапада.

У любым выпадку атрымліваецца, што ў сённяшняга парламента скароціцца тэрмін яго паўнамоцтваў прыкладна на дзесяць месяцаў. Але іншага выйсця няма – нельга, каб парламенцкія і прэзідэнцкія выбары праводзіліся ў адзін і той жа час.

ЧУЛІ?

«Чарнобыльскі шлях» будзе без шэсця?

У арганізатараў мерапрыемства няма грошай на аплату паслуг міліцыі

Яшчэ 8 красавіка заяўку на масавую акцыю 26 красавіка ў гарвыканкам падалі сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» (БХД) **Вольга Кавалькова**, сябра Партыі БНФ **Зміцер Каспяровіч** і актывіст руху салідарнасці «Разам» **Генадзь Драздоў.**

Усяго арганізацыяй акцыі займаюцца восем палітычных і грамадскіх структур.

Улады Мінска акцыю дазволілі (збор удзельнікаў шэсця на пляцоўцы перад будынкам прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук у 17.30, пачатак шэсця – у 18.30), але абавязалі арганізатараў заключыць дамову з міліцыяй аб ахове грамадскага парадку.

Аднак, як паведаміла БелаПАН **Вольга Кавалькова**, на аплату паслуг праваахоўных органаў спатрэбіцца каля 7,5 тысячы рублёў, такіх грошай у арганізатараў «Чарнобыльскага шляху» няма.

Кавалькова паведаміла, што аргкамітэт акцыі збярэцца, каб абмеркаваць, як паступіць у гэтай сітуацыі. Яна не выключыла, што з-за недахопу сродкаў арганізатары могуць зусім адмовіцца ад шэсця і правесці мерапрыемства ў іншым фармаце.

ЗНАКОМЬТЕСЬ!

У Белорусского Независимого профсоюза новый лидер

В минувшую субботу в Минске прошел 11-й отчетно-выборный съезд Белорусского Независимого профсоюза (его головной офис находится в Солигорске). Делегаты съезда избрали нового председателя БНП. Им стал **Максим Позняков**, который до этого был заместителем председателя первичной организации Белорусского независимого профсоюза на ОАО «Нафтан» (Новополоцк).

Максим Позняков сменил на должности руководителя БНП Николая Зимина, бывшего шахтера с многолетним стажем, стоявшего у руля организации с апреля 2011 года.

Выборы председателя БНП проходили на безальтернативной основе. Вице-председателями были избраны Сергей Черкасов и Александр Мишук – оба из Солигорска. Сергей Черкасов возглавляет входящий в структуру БНП Независимый профсоюз горняков, Александр Мишук – заместитель председателя организации НПГ на Втором рудоуправлении.

Лариса НАСАНОВИЧ.

СОБЫТИЕ

Владимир Зеленский – новый президент Украины

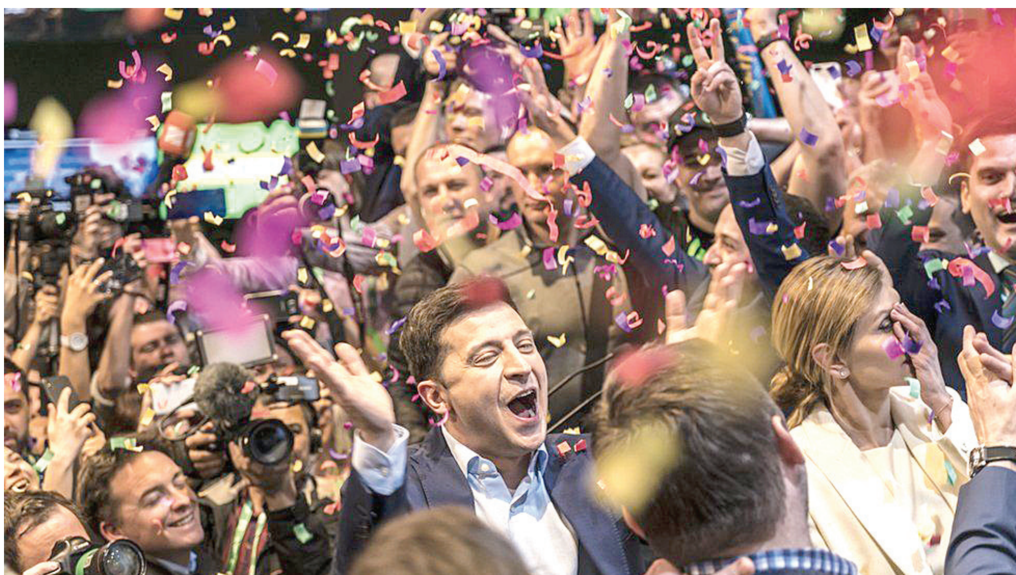

МНЕНИЕ

Игорь КИЗИМ, посол Украины в Беларуси:
«Только на позитиве и по восходящей»

«Я не вижу угрозы изменения белорусско-украинских отношений. У нас привыкли, что от одного человека зависит всё. Мне кажется, за последние пять лет созданы механизмы, которые необратимы и набрали оборот, уже работает система. За последние два – два с половиной года, пока я здесь, мы четко определили, как работать, создали механизм. Есть стратегия развития белорусско-украинских отношений, она была утверждена и принята», – цитирует слова дипломата *БелаПАН.*

Кизим отметил, что стратегия развития двусторонних отношений реализуется, а в качестве примеров упомянул рост товарооборота между двумя странами, проведение белорусско-украинских форумов, запуск вещания украинского телеканала UA TV, проведение дней культуры.

«Я не вижу принципиальных различий между программами кандидатов по отношению к Беларуси. Поэтому я думаю, что всё будет в формате, который определили все вместе, только на позитиве и по восходящей», – добавил он.

(Працяг тэмы на 5-й стар.)

АСОБА

Андрэй БОРКА:
«Я такі, мне ад бацькоў і дзядоў засталася спадчына…»

Ён з'яўляецца старшынёй 18 таварыстваў уласнікаў жылля. Мае дзве вышэйшыя адукацыі і пастаянна размаўляе на беларускай мове. Гродзенскія наймальнікі не мяняюць свайго старшыню ўжо 10 гадоў, а гэта прыкмета таго, што чалавек робіць сваю працу добра і сумленна. Як ператварыць нашы шматпавярховікі ў чыстыя, прыгожыя дамы і не пужацца лічбаў у жыроўках? Пра гэта і не толькі – у нашым матэрыяле.

Адмовіліся ад паслуг «Беларусбанка»

Спадар Борка кажа: арганізацыя працэсу пачынаецца з таго, што трэба знайсці актыўных жыхароў дома, той невялічкі працэнт, на якім усё звычайна трымаецца. І з імі абмяркоўваць патрэбы дома і жыхароў.

«А я павінен прыйсці і займацца абслугоўваннем дома з камандай прафесіяналаў, – зазначае Борка. *– Гэта сантэхнікі, бухгалтары, электрыкі, прыбіральшчыцы...»*

Гэта вельмі важны працэс, упэўнены Андрэй. За час сваёй працы Борка пераканаўся, што каманда прафесіяналаў павінна складацца з індывідуальных прадпрымальнікаў, якія маюць свой рыштунак, самі плацяць за сябе падаткі і г.д.

«Бо мы, як казаў нехта з вялікіх, наймаем прафесіяналаў не дзеля таго, каб іх вучыць», – пераканаы старшыня ЖСПК. *– А чалавек, які адкрывае ІП, павінен умець рабіць сваю справу, інакш сам прагарыць і нічога не заробіць».*

Прафесіяналы, паводле меркавання Боркі, адразу бачаць усе дробязі, могуць падказаць, на чым рэальна можна сэканоміць. Напрыклад, ягоныя таварыствы больш не абслугоўваюцца ў «Беларусбанку», бо за гэта трэба плаціць аж 2%, а перайшлі ў меншыя банкі, дзе за абслугоўванне наогул плаціць не трэба.

Старшыня ЖСПК заўважае, што гэты працэс быў даволі няпросты і доўгі, але на яго вачах тыя ж электрыкі, бухгалтары і сантэхнікі самі дараслі да статусу індывідуальных прадпрымальнікаў, бо адчулі, што за сваю работу могуць атрымліваць годны заробак і не мець праблем.

І цяпер спадар Борка пераканаы, што ў камунальную гаспадарку павінен заходзіць прыватны капітал – у гэтым нічога новага, бо так робіцца ва ўсім свеце. Тым больш што гэта не патрабуе капіталаўкладанняў, а эфект адчувальны.

Інфармаванасць і празрыстасць

Некалі, яшчэ ў студэнцкія гады, спадар Борка пісаў дыпломную працу па самакіраванні ў гарадах Заходняй Беларусі ў 1920–1930-я гады: самакіраванне тады будавалася на інфармаванасці насельніцтва і празрыстасці таго, што рабілася.

Ва ўсіх ЖСПК, дзе ён працуе, створаны чаты ў «Вайберы» куды кожны жыхар таварыства можа напісаць, даслаць здымкі, паказаць, дзе згарэла лямпачка, дзе брудная падлога і г.д.

«І гэта важна не толькі для жыльцоў, гэта важна і для мяне, паколькі я бачу не толькі патрэбы, але і тое, як працуе каманда па абслугоўванні дома, – кажа Андрэй. *– Кожнаму жыхару я потым адказваю, паказваю, што зроблена. І так усталёўваецца не проста кантакт з жыхарамі, а і давер адзін да аднаго».*

Старшыня таварыства ўласнікаў згадвае, што калі толькі распачыналі гэтую працу, то многія часам пісалі не па справе, але пазней гэта выраўнялася, і цяпер амаль 90% жыхароў ЖСПК карыстаюцца чатамі, дасылаюць інфармацыю і атрымліваюць справаздачы.

Цяпер кожны жадаючы атрымлівае паведамленне анлайн аб аплаце камунальных паслуг. Электронныя паведамленні не ўсе прынялі адразу, давялося пераконваць, што не трэба траціць сродкі на паперу, калі ёсць магчымасць атрымаць паведамленне на мабільны тэлефон. І гэта, паводле слоў Боркі, хоць і маленькая, але вельмі важная перамога ў свядомасці ўласнікаў.

Штомесяц у чатах размяшчаецца фінансавая інфармацыя аб тым, куды і якія сродкі былі выкарыстаны. Кожны ўласнік бачыць, колькі атрымлівае старшыня таварыства, бухгалтар і іншыя работнікі, што набылі за агульныя грошы. Інфармаванасць і празрыстасць, паводле думкі Боркі, тое, без чаго не магло б існаваць таварыства ўласнікаў.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

БЮРАКРАТЫЗМ

«Дзяржаўны цынізм распаўсюджваецца, як радыяцыя…»

З-за бюракратызму дзяржаўных структур ліквідатар наступстваў аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі Іван Гарошка застаўся без капеечнай надбаўкі да пенсіі.

«Крыўдна да слёз!»

33 гады таму выбухнуў Чарнобыль. На барацьбу з радыяцыйнай навалай людзей адпраўлялі сотнямі, тысячамі. Многія з тых, хто трапіў у чарнобыльскае пекла, сталі інвалідамі. Анкалогія – «прафесійная» хвароба чарнобыльцаў.

Не ўсе з іх дажылі да сённяшняга дня. Тых жа, хто дажыў да чарговай гадавіны выбуху, наўрад ці ўсцешваюць дзяжурныя фразы высокіх чыноўнікаў аб бязмернай падтрымцы іх з боку сацыяльна-арыентаванай дзяржавы. Чарнобыльцам, многім з якіх 60 і больш гадоў, патрэбна канкрэтная дапамога. Але, замест таго каб дапамагчы, гэтых людзей, наадварот, пазбаўляюць заслужанай падтрымкі.

Сваю гісторыю «Народнай Волі» распавёў жыхар аграгарадка Опаль **Іван Гарошка**:

– У Чарнобыльскую зону я трапіў праз два гады пасля выбуху. Такіх, як я, у Беларускай ССР былі тысячы, калі не дзясяткі тысяч. З ваенкамата прыйшла павестка: маўляў, збірайся, Радзіма кліча. Нікога не цікавіла, што ў мяне двое маленькіх дзяцей, што я працую ў мясцовым калгасе памочнікам брыгадзіра. Трэба – значыць, трэба.

Вайсковая часць 07288 была сфарміравана ў чэрвені 1986 года спецыяльна для ліквідацыі наступстваў выбуху на Чарнобыльскай АЭС.

Мой Чарнобыль пачынаўся даволі празаічна. З Брэсцкай вобласці нас завезлі ў Аколіцу, што пад Мінскам, адтуль павезлі ў Веткаўскі раён – на Гомельшчыну.

– У чым заключалася ваша работа ў Чарнобыльскай зоне?

– У Веткаўскім раёне я знаходзіўся з верасня 1988-га па студзень 1989 года. Работу можна ахарактарызаваць проста – праца «на рыдлёўцы». Мяняў дахі, платы, мыў дамы. А са студзеня па сакавік 1989-га нас перавялі ў Хойніцкі раён – машынамі вазілі ў вёску Бабчын. Там стаяў міліцэйскі пост, за якім, уласна кажучы, і пачыналася забруджаная зона.

Мы якраз і ўсталёўвалі агароджу вакол яе. Заганялі ў зямлю драўляныя слупы, папярэдне апрацоўваючы іх хіміяй, каб яны не згнілі ў зямлі. А ведаеце, адкуль гэтае дрэва прывозілі? Правільна, з «Рудога лесу», які стаў сусветна вядомым пасля аварыі на ЧАЭС. Гэтыя драўляныя слупы і нарыхтоўвалі прама там, унутры зоны…

– Пасля чарнобыльскай камандзіроўкі здароўе моцна пахіснулася?

– Пакуль быў малады, асабліва нічога не адчуваў, працаваў, гадаваў дзяцей. З узростам стаў непакоіць боль у суставах. Да дактароў прыйдзеш – тыя толькі рукамі разводзяць: маўляў, гэта праблема ўсіх чарнобыльцаў… Частка майго здароўя засталася там, у чарнобыльскай зоне, і гэтага ўжо не зменіш. Але больш за ўсё баліць тое, што сучасная беларуская дзяржава плюе нам, чарнобыльцам, у твар!

– Што вы маеце на ўвазе?

– Калі мне прыйшоў час ісці на пенсію, то высветлілася, што ніякай дабаўкі за тое, што я знаходзіўся ў Чарнобыльскай зоне і браў удзел у ліквідацыі наступстваў аварыі, атрымліваць не буду. Калі вы думаеце, што гэта шалёныя грошы, то глыбока памыляецеся. Размова ідзе пра суму ў 13 рублёў 56 капеек.

А праблема ў тым, што я не магу даказаць, што быў ліквідатарам наступстваў аварыі на ЧАЭС. Калі быць зусім дакладным, то ў дакументах не ўказана, у якіх канкрэтна населеных пунктах я знаходзіўся. Гэта і стала фармальнай падставай для адмовы ў выплаце «чарнобыльскай» дабаўкі да пенсіі. Ці крыўдна мне? Канечне, крыўдна да слёз! Сутыкнуўшыся з такім стаўленнем чыноўнікаў, я прыйшоў да простай высновы: дзяржаўны цынізм вельмі падобны на радыяцыю, ён распаўсюджваецца ў Беларусі непрыкметна, але яго наступствы жахлівыя.

Дакажы, што быў там

Менавіта так зараз стаіць пытанне. Іван Гарошка павінен сам даказаць факт свайго знаходжання ў зоне ліквідацыі наступстваў аварыі.

На руках у Івана Іванавіча ёсць пасведчанне пацярпелага ад катастрофы на ЧАЭС і іншых радыяцыйных аварый. Серыя дакумента – ЧК, нумар – 0124198. Але гэтага мала.

Недастаткова і даведкі з ваенкамата Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці, якую Іван Гарошка атрымаў у мінулым годзе. У дакуменце напісана: *«Выдадзена Гарошку Івану Іванавічу ў тым, што ён браў удзел у работах па ліквідацыі наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС у перыяд з 27 верасня 1988 года па 22 сакавіка 1989 года».*

У загадах камандзіра вайсковай часці 07288 не пазначана, у якіх населеных пунктах І.І.Гарошка выконваў работы, але там ёсць згадка: *«У гістарычнай даведцы вайсковай часці 07288 значыцца, што часць сфарміравана 7 чэрвеня 1986 года для ліквідацыі наступстваў аварыі на ЧАЭС. Увесь асабовы склад, які быў прызваны ў вайсковую часць 07288 у перыяд з 7 чэрвеня 1986 года па 25 снежня 1990 года, браў удзел у ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС і выконваў разнастайныя работы ў 30-кіламетровай зоне».*

Здавалася б, ці трэба яшчэ штосьці камусьці даводзіць? Аказваецца, трэба, і ў сучаснай беларускай дзяржаве падчас цяжэй за ўсё даказаць відавочнае. Падставай для таго, каб не плаціць Івану Гарошку надбаўку да пенсіі ў памеры 13 з капейкамі рублёў (*за гэтыя грошы можна купіць кіло мяса.* – ***Аўт.***) стала якраз-такі тое, што ў дакументах не значыцца, дзе канкрэтна ён ліквідаваў наступствы радыеактыўнага выбуху.

Вось цытата з адказу начальніка ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Іванаўскага выканкама **Жанны Парфеявец**: *«З даведкі ваеннага камісарыята Іванаўскага раёна не ўгледжваецца Ваш непасрэдны ўдзел у працах па ліквідацыі наступстваў катастрофы на ЧАЭС у зоне адчужэння. Адпаведна ўстанавіць да вашай пенсіі надбаўку падстаў не маецца».*

Не задаволены такім адказам, чарнобылец Іван Гарошка пайшоў «па вертыкалі» ўверх і звярнуўся ў камітэт па працы і сацыяльнай абароне Брэсцкага аблвыканкама. Адтуль прыйшоў вельмі падобны адказ. Намеснік старшыні аблвыканкама спадар Барысюк напісаў, што *«з даведкі аб рабоце ўдзельніка ліквідацыі наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС угледжваецца ваш удзел у работах па ліквідацыі наступстваў катастрофы, аднак не пазначаны канкрэтныя пункты, у якіх выконваліся работы».*

Ці вінаваты Іван Гарошка, што 30 гадоў таму нехта не палічыў патрэбным пазначыць, куды канкрэтна яго накіравалі глытаць радыяцыю? Канечне не! І ці не на тое пастаўлены дзяржаўныя служачыя, каб абараняць правы грамадзян краіны і ў выпадку неабходнасці выпраўляць памылкі сваіх папярэднікаў? Аднак перапіска з чыноўнікамі пакідае ўражанне, што сучасная беларуская дзяржава са скуры вылузваецца ў намаганнях не збяднець на 13 рублёў у месяц.

Магчыма, такіх ліквідатараў, як Іван Гарошка, якія зараз не могуць даказаць факт сваёй прысутнасці ў зоне адчужэння, не адзін і не два… Можа, іх дзясяткі, сотні па ўсёй краіне. Але, па-першае, гэтыя людзі рэальна заслужылі права на дабаўку да пенсіі, а па-другое, гэта не тыя сумы, якія падарвуць эканоміку краіны. Дзяржава, табе не сорамна?

Віталь ГАРБУЗАЎ.

КРИМИНАЛ

На стеклозаводе «Неман» новое уголовное дело

Недавно за взятки были осуждены бывший директор предприятия и начальник управления по продаже стекловаты. Правда, решение суда первой инстанции еще не вступило в законную силу.

Вчера Комитет госконтроля сообщил, что при проверке ОАО «Стеклозавод «Неман» работники Лидской межрайонной финансовой милиции и Комитета госконтроля Гродненской области установили, что в 2016 году начальник структурного подразделения завода без согласования с экономическим советом предприятия заключил договор с польской фирмой на поставку стекловаты по ценам ниже плановой себестоимости. В соответствии с этим договором с июля 2016-го по май 2017 года «Неман» поставлял польскому субъекту хозяйствования продукцию по заниженной цене и как результат – предприятию причинен ущерб в размере более 140 тысяч рублей. Возбуждено уголовное дело, ведется предварительное расследование.

За последние девять месяцев это второй громкий скандал на заводе «Неман», связанный именно с поставкой стекловаты. В июле прошлого года, как сообщалось, были задержаны с поличным директор завода **Владимир Аутко**, а также начальник управления по продаже стекловаты **Иван Шишко**. Информация сопровождалась фотографиями и видеокадрами с оперативной съемки задержания. *«Должностные лица получили взятки от представителя коммерческой структуры в размере 2,4 тысяч и 1,2 тысячи долларов США соответственно»,* – сообщали тогда правоохранители.

В январе начался суд над Аутко *(на фото)* и Шишко. Бывший директор, который проработал в этой должности менее года, вину свою отрицал полностью и заявлял в суде, что его оговорила директор украинского ООО, деньги ему подбросили. В суде ему, к слову, было предъявлено обвинение в получении трех взяток на сумму около 10 тысяч долларов. Вот что Аутко заявлял в суде: *«Вы у нее спросите, зачем это надо* (оговаривать Аутко. – ***Ред.****) Возможно, хотели надавить на директора. Думаю, их не устраивали условия поставки товара. Мы в 2018 году сильно цены подняли для украинских контрагентов, перевели всех на предоплату, это снизило доходность их бизнеса».* Владимир Аутко пояснял суду, что после своего назначения на должность директора начал приводить в порядок финансовые дела стеклозавода и занялся перезаключением контрактов с покупателями стекловаты, потому что они были разные для разных регионов. По его словам, из-за такого подхода при продаже стекловаты в Польшу рентабельность составляла 27%, при продаже в Россию – примерно 12%, а при продаже в Украину могла и вовсе уходить в минус.

Однако суд Новогрудского района посчитал вину 65-летнего Аутко доказанной и приговорил бывшего директора к шести годам колонии усиленного режима с лишением права занимать определенные должности на протяжении пяти лет.

Что касается Ивана Шишко, то он свою вину признал и до суда был отпущен на подписку о невыезде: таким образом под стражей он находился с 11 по 31 июля. Когда начался судебный процесс, Шишко уже работал в Лиде на одном из унитарных предприятий заместителем директора по коммерческим вопросам. Суд признал его вину доказанной по ч.1 ст.430 УК Беларуси (получение взятки) и осудил на два года колонии усиленного режима. Сразу после вынесения приговора в зале суда Шишко был задержан.

Однако решение суда Новогрудского района в законную силу еще не вступило. Как сообщил «Народной Воле» начальник отдела организационного обеспечения судебной деятельности Гродненского областного суда **Павел Варейко**, *«решение суда первой инстанции будет обжаловано в апелляционном порядке»*, и в мае в Гродненском областном суде будет рассмотрена апелляция Владимира Аутко.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

АСОБА

Андрэй БОРКА: «Я такі, мне ад бацькоў і дзядоў засталася спадчына…»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Увесь час трэба даказваць: гэта ваш дом, ваша кватэра...

Калі спадара Борку запрашаюць на чарговы сход таварыства ўласнікаў, ён звычайна запытваецца: вы ўласнікі кватэры ці ўсяго дома? З гэтага ўсё пачынаецца. Бо потым, калі нешта паламана ў доме, ён кажа жыхарам: гэта ваша паламанае, новае будзе набыта за вашы грошы.

«Я, канешне, з гадамі пачаў заўважаць, што вельмі многія людзі пачалі за сабой прыбіраць, – кажа Борка. – *Альбо вось, да прыкладу, ацяпленне ў агульных месцах. Мы ніколі не чакаем загадаў, калі яго ўключаць альбо выключаць. Людзі самі, калі цёпла на вуліцы, абавязкова патэлефануюць і скажуць, каб адключылі, – навошта дарэмна плаціць за гэта грошы?»*

І яшчэ адзін вельмі важны момант з пункту гледжання Андрэя Боркі: трэба кіравацца інтарэсамі кожнага ўласніка таварыства.

Новы жыллёвы кодэкс ужо састарэў

Спадар Борка кажа, што многія праблемы жыллёвай гаспадаркі можна вырашыць толькі на заканадаўчым узроўні, але новы жыллёвы кодэкс, паводле яго думкі, састарэў ужо сёння.

«У ім не закладзены падставы развіцця кааператываў і таварыстваў на заўтрашні дзень, – адзначае Борка. – *Ён не ўлічвае дасягненні сучасных тэхналогій і магчымасці актыўнай часткі грамадства. Заканадаўства павінна дазволіць прымаць рашэнні і тым людзям, якія галасуюць праз чат, паколькі яны ідэнтыфікаваны. Бо аператыўнасць у справах камунальнай гаспадаркі – адна з важнейшых умоў. Такая практыка існуе ў цывілізаваных краінах».*

Беларуская мова мне не замінае

Спадар Андрэй увесь час па працы і на прыватныя тэлефанаванні адказвае на беларускай мове. У мінулым ён дацэнт гістарычнага факультэта. Кажа, што да роднай мовы прыйшоў сам і нічога змяняць не хоча. Паводле яго слоў, некаторыя людзі на сходах прапаноўваюць гаварыць па-руску, бо, маўляў, не разумеюць. А ён тады прапаноўвае застацца пасля сходу і пагаварыць яшчэ на рускай мове.

Калі нехта не разумее яго ў чаце, то спадар Андрэй прапануе ўключыць функцыю перакладчыка.

«Я такі, мне ад бацькоў і дзядоў засталася спадчына, – згадвае класіка Борка. – *Многія, дарэчы, на працы імкнуцца са мной гаварыць па-беларуску і проста словы беларускія ўжываць. Гэта ж наша роднае, як інакш?»*

«Як вы паспяваеце працаваць на васямнаццаці ЖСПК?»

Паводле слоў Боркі, гэта адно з самых частых пытанняў, якое яму задаюць. І вось тут ён ізноў вяртаецца да таго, што ў камунальнай гаспадарцы павінны працаваць прафесіяналы, а не тыя, хто прыходзіць сюды вучыцца.

«Я на пасадзе выбарнай, і заўтра, калі нешта ў маіх дзеяннях не задаволіць наймальнікаў, яны могуць у адзін момант вызваліць мяне з пасады», – канстатуе старшыня ЖСПК.

А працаваць, дадае спадар Андрэй, нялёгка, бо праца няпростая.

«Мае заробкі ў таварыствах залежаць ад таго, колькі пад'ездаў у дамах. Там, дзе два пад'езды, я атрымліваю 150 рублёў у месяц, а дзе 4 – 250 рублёў. Але гэта нялёгкая праца», – яшчэ раз нагадвае Андрэй Борка.

Міхал КАРНЕВІЧ.

Гродна..

ПОГЛЯД

За сапраўдныя выбары трэба змагацца!

Добры дзень, шаноўная рэдакцыя газеты «Народная Воля»!

Прачытаў артыкул Валерыя Карбалевіча «Украінскі ўрок для спадарыні Ярмошынай» у нумары ад 9 красавіка. Сапраўды, нязменная кіраўніца беларускай ЦВК дала вельмі высокую адзнаку праведзенаму напярэдадні першаму туру выбараў прэзідэнта Украіны, пахваліла сваіх тамтэйшых калег за добра зробленую працу.

Ну што тут сказаць: Ярмошына – прафесіянал сваёй справы і, напэўна, ведае, пра што кажа. Аднак тут пытанне, якое правільна паставіў спадар Карбалевіч: ці не плануе яна запазычыць карысны досвед нашых паўднёвых суседзяў, перанесці яго на айчынную глебу? Бо відавочна, што беларуская выбарчая сістэма патрабуе карэнных ператварэнняў. Так, трэба скасоўваць датэрміновае галасаванне, забяспечыць прадстаўніцтва апазіцыйных партый ды грамадскіх аб'яднанняў у выбарчых камісіях, адкрыты падлік галасоў ды іншае. Пра ўсе гэтыя базісныя рэчы ўжо сказана шмат разоў, яны ляжаць на паверхні. Аднак ажыццяўляць іх ніхто не спяшаецца. І няцяжка здагадацца чаму.

Тлумачыцца ўсё вельмі лёгка. Любыя свабодныя выбары – гэта жахлівае выпрабаванне для аўтарытарнага рэжыму, які прызвычаіўся ўсё трымаць пад каўпаком, даўно развучыўся адкрыта спаборнічаць са сваімі апанентамі. Тыя, хто пры ўладзе, цудоўна разумеюць, што можа адбыцца, калі даць грамадству волю, забяспечыць умовы для сумленнай палітычнай барацьбы. На гэтым пагарэў савецкі рэжым, калі Гарбачоў вырашыў склікаць З'езд народных дэпутатаў, выбары на які праходзілі пры заўважна меншым кантролі з боку партыі, не па сталінска-брэжнеўскіх лякалах. І СССР неўзабаве сканаў.

Апошнія гады пастаянна гучалі развагі пра магчымыя змены ў Выбарчы кодэкс. Гаворка пераважна ішла пра рэкамендацыі АБСЕ адносна ўдасканальвання выбарчага працэсу ў Беларусі. На словах улады ўсяляк падтрымлівалі змены, але на практыцы ўсё звялося да дробных, касметычных паправак, якія, па сутнасці, ні на што не паўплывалі.

Магчыма, улады пад ціскам Захаду збіраліся ладзіць не бутафорскія, а больш-менш сур'ёзныя рэформы. Аднак затым ад гэтага плана адмовіліся. Тут, на мой погляд, спрацавалі некалькі чыннікаў. Па-першае, на пачатку 2017 года здарыліся масавыя «дармаедскія» пратэсты, якія пракаціліся амаль па ўсёй краіне. На досыць масавыя мітынгі выходзіла нямала простых людзей, раней ніяк не ангажаваных у палітыку. Па ўсім было відаць, што гэта стала шокам для ўлады. І, добра падумаўшы, вырашылі не будзіць ліха, не ўводзіць ніякіх паслабленняў для ўнутраных апанентаў: а раптам яны на хвалі пратэстаў выйграюць выбары? Свабодныя выбары – гэта заўсёды латарэя з непрадказальным вынікам.

Па-другое, варта адзначыць, што Захад цяпер не надта цісне на беларускі рэжым па частцы дэмакратычных рэформ. У Еўропы і ЗША хапае іншых, больш важных праблем. Яны відавочна змянілі свой падыход да Беларусі, больш асабліва не папракаюць Лукашэнку ягоным статусам апошняга дыктатара Еўропы. Дык чаму ён мусіць ісці на рэформы, якія могуць кепска скончыцца для пабудаванага ім рэжыму? А прымусіць яго да гэтага няма каму.

У Беларусі няма моцнай грамадзянскай супольнасці, уплывовай апазіцыі, якія маглі б патрабаваць ад улад перамен. Варта прызнаць, што наша грамадства збольшага не гатова да барацьбы за такія каштоўнасці, як свабода слова, сумленныя выбары ды іншыя. Людзі паўсталі супраць дэкрэта №3, бо ён біў па іх матэрыяльных інтарэсах, ствараў ім жыццёвы дыскамфорт. Але палітычныя правы і свабоды – гэта зусім іншае. У масе сваёй прагматычныя беларусы не бачаць сэнсу выходзіць на нешматлюдныя мітынгі, трапляць у следчы ізалятар, атрымліваць вялізныя штрафы, губляць працу ці вучобу. Для многіх гэта занадта дарагая цана за сімвалічную дэманстрацыю сваёй палітычнай пазіцыі. Каб мітынгі былі моцнай сілай, чыннікам, з якім уладам давядзецца лічыцца, колькасць іх удзельнікаў мусіць складаць сотні тысяч чалавек. А акцыі, якія збіраюць некалькі соцень ці ўсяго нейкую тысячу чалавек, – гэта марны лямант у пустыні.

Увогуле выбары выконваюць некалькі вельмі важных задач. Найперш гэта сродак ратацыі эліт. Выбары – своеасаблівы іспыт для прэзідэнта або дэпутата. Ці апраўдалі яны давер народа? Ці задаволена грамадства іх працай? Ад гэтага залежыць, ці будуць яны пераабраны на новы тэрмін. Выбары – гэта і механізм камунікацыі, зваротнай сувязі паміж уладай і народам. Калі ты хочаш, каб цябе зноў абралі, ты мусіш прыслухоўвацца да народных патрэб, выяўляць пытанні, якія найбольш моцна хвалююць грамадства, і па магчымасці іх вырашаць. Неабходнасць зважаць на грамадскія настроі вымушае палітыкаў да ўзважаных, прадуманых дзеянняў, спараджае ў іх пачуццё адказнасці за свае ўчынкі. А народ мае моцны інструмент кантролю за ўладай і можа раз на некалькі гадоў выстаўляць ёй свае адзнакі.

Такім чынам, сумленныя выбары выгадны ўсяму грамадству, а не толькі палітызаванай публіцы. Але праблема ў тым, што за іх трэба змагацца. Само сабой нічога не адбудзецца. Пакуль грамадства збольшага да гэтага, на жаль, не саспела.

Дзмітрый КУРАТНІК.

Брэст.

СЛОВА ЭКСПЕРТУ

Вадзім ІОСУБ:
«Расце цана на нафту – умацоўваецца беларускі рубель»

Старшы аналітык кампаніі «Альпары» патлумачыў, чаму абваліліся долар і еўра.

Учора беларускі рубель у чарговы раз умацаваўся да долара і еўра. Курс долара знізіўся на 0,0059 рубля да **2,0891 рубля за долар**. Гэта мінімальнае значэнне з 25 верасня мінулага года.

Курс еўра знізіўся яшчэ на 0,0060 рубля до **2,3497 рубля за еўра**. Для еўрапейскай валюты гэта мінімум з 20 жніўня 2018 года.

– Апошнім часам умацоўваецца расійскі рубель, бо растуць цэны на нафту, – кажа эксперт. – 22 красавіка таргі адкрыліся рэзкім ростам коштаў на нафту, цана паднімалася вышэй за 73,7 долара за барэль маркі Brent. Гэта самае высокае значэнне з пачатку лістапада мінулага года.

– З чым гэта звязана?

– З тым, што ЗША нагадалі пра другасныя санкцыі да пакупнікоў іранскай нафты. Як вядома, Злучаныя Штаты перасталі купляць гэтую нафту і пад пагрозай санкцый забаранілі гэта рабіць астатнім краінам. Але для некаторых было зроблена выключэнне – для Кітая, Індыі, Італіі, Грэцыі… А днямі ЗША заявілі: з мая выключэнняў не будзе ні для каго. На гэтым фоне нафта і пачала даражэць. Адпаведна ўмацаваўся і дачыненні да долара і еўра расійскі рубель, а следам за ім – і беларускі.

– Ці працягнецца гэтая тэндэнцыя?

– Трэба разумець, што ў Беларусі кошт долара і еўра да рубля практычна цалкам залежыць ад таго, як гэтыя валюты змяняюцца да расійскага рубля, а гэта спрагназаваць дастаткова складана.

Па-першае, многае будзе залежаць ад дынамікі цэн на нафту. Па-другое, на сітуацыю паўплывае той фактар, ці будуць у дачыненні да Расіі ўведзены новыя санкцыі. Абвал цэн на нафту і санкцыі да Расіі паспрыяюць аслабленню беларускага рубля, а калі гэта не адбудзецца, то зусім верагодна, што долар і еўра ў Беларусі працягнуць зніжацца.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

МОЛОДЕЦ!

Школьник помог спасти трех тонувших рыбаков

Новополоцкий школьник Александр Поддубный вместе с дедушкой, отцом и другом семьи спасли трех рыбаков, тонувших на Освейском озере в Верхнедвинском районе. Об этом газете «Новополоцк сегодня» рассказал председатель городской организации ОСВОД Виктор Свиридов.

В марте этого года Саша, его отец, дедушка и друг семьи ловили рыбу на Освейском озере, что в Верхнедвинском районе. Освея – излюбленное место рыбаков, поэтому в тот день здесь было достаточно многолюдно. Саша рыбачил рядом с дедушкой, когда услышал в отдалении, из-за острова, находящегося приблизительно на середине озера, приглушенный призыв о помощи. Вместе с дедушкой они немедленно бросились в направлении раздавшегося крика. Путь был относительно неблизкий, где-то 15 минут ходьбы. Когда они добрались до места происшествия, их глазам открылась следующая картина: в образовавшейся полынье (вблизи острова лед наиболее хрупкий) барахтались трое рыбаков. Один из них был полностью погружен в воду, двое других цеплялись за рыхлую кромку льда, помогая друг другу. В отдалении находились и другие любители рыбалки, но они не торопились предпринимать какие-либо действия. Следует отметить, что важным фактором при спасении людей из холодной воды является время. В такой ситуации счет идет на минуты. Человек в ледяной купели может окоченеть через 10–15 минут, а через 20 потерять сознание. Поэтому жизнь пострадавшего зависит от сообразительности и быстроты действий спасателей. И настоящим героем в этой ситуации выступил Александр. Воспользовавшись веревкой, он с дедушкой сумел вытащить из воды одного из тонувших рыбаков. К этому времени к месту происшествия подоспели отец с товарищем. Соорудив спасательное средство из веревки и палки, они смогли достать остальных утопающих. Однако, подойдя слишком близко к воде, папа Саши, дедушка и знакомый также оказались в полынье – рыхлый, подтаявший лед не выдержал тяжести взрослых людей. К счастью, им удалось выбраться самостоятельно, вспомнив о правилах поведения в экстренной ситуации. Спасатели, прибывшие на место, оказали всем пострадавшим необходимую помощь.

Рыбалка в этот воскресный день на Освейском озере для всех закончилась благополучно. А о том, что в СШ №5 Новополоцка учится настоящий герой, узнали не сразу. Ведь Саша, проявивший смелость и решительность при спасении утопающих рыбаков, подвигом свой поступок не считает. «Я сделал то, что должен был сделать», – скромно говорит школьник.

КАДРЫ

Алена Анісім ізноў пойдзе ў дэпутаты

Старшыня Таварыства беларускай мовы і дэпутат Палаты прадстаўнікоў заявіла, што ў гэтым годзе таксама пазмагаецца за дэпутацкі мандат.

Нагадаем, што парламенцкія выбары пройдуць у лістападзе гэтага года, пры гэтым скарацэць тэрмін паўнамоцтваў парламента на 10 месяцаў.

«Я зноў буду вылучаць сваю кандыдатуру ў той акрузе, дзе балатавалася раней», – кажа **Алена Анісім**. – *Рэкамендую таксама і прадстаўнікам ТБМ, каб яны ўзялі ўдзел у кампаніі. Складана пакуль сказаць пра шанцы на перамогу, але, на мой погляд, сёння палова поспеху ў мяне ўжо ёсць. А на 80 працэнтаў замахваюся не буду».*

Віктар ШПАК.

СУД!

Малашэвічу – 5 гадоў пазбаўлення волі, Грушэўскаму – 4, Губарэвічу – 5

Вынесены прысуд па справе аб выбуху на Скідзельскім цукровым камбінаце.

Былому начальніку цэха пакавання цукру **Уладзіміру Малашэвічу** суд прызначыў 5 гадоў пазбаўлення волі, яго намесніку **Сяргею Грушэўскаму** – 4 гады, галоўнаму інжынеру завода **Уладзіміру Губарэвічу** – 5 гадоў калоніі. Суд прызнаў усіх трох фігурантаў справы вінаватымі ў службовай нядбайнасці.

Паводле прысуду, фігуранты не могуць займаць пэўныя пасады на працягу 5 гадоў.

Як вынікае з матэрыялаў справы, выбух адбыўся ў начную змену ў лютым 2017 года. Успышка пылапаветранай сумесі адбылася ў галерэі побач з цэхам пакавання і фасавання. Сцены цэха дэфармаваліся, былі пашкоджаны вокны і дзвярныя праёмы.

У выніку пяць жанчын атрымалі апёкі больш як паловы цела і пашкоджанні ўнутраных органаў. Чатыры жанчыны: **Тацціяна Слуцкая, Алена Кудзерка, Вольга Цярэшка** і **Лілія Ямант** – памерлі менш як праз месяц. Пятая, **Марына Урбановіч**, выжыла, але страціла працаздольнасць.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

З ПОШТЫ ГАЛОЎНАГА РЭДАКТАРА

Каліноўскі – не «польскі мяцежнік»!

Паважаны Іосіф Паўлавіч!

За многія гады, што выпісваю «Народную Волю», упершыню даводзіцца звяртацца да Вас па важнай праблеме, узнятай на старонках Вашай газеты. З публікацый Міхася Скоблы «З якой печы ўпалі Высоцкая і Марзалюк» і «Каліноўскі – наш!» («Народная Воля» за 15 студзеня і 12 красавіка) я даведаўся, што ў новых падручніках па гісторыі Беларусі для 8-га класа паўстанне пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага кваліфікуецца як «польскі мяцеж», хоць у польскіх школьных падручніках пра Каліноўскага няма ні слова. Таксама шаноўны аўтар цытуе беларускія дзяржаўныя энцыклапедыі, дзе Каліноўскі называецца барацьбітом за нацыянальнае вызваленне Беларусі, палымяным абаронцам свабоды і народнага самакіравання.

Хацеў бы нагадаць, як ацэньваў Каліноўскага Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КПБ, які, дарэчы, быў філіялам Інстытута марксізму-ленінізму пры ЦК КПСС. У кнізе «Кастусь Калиновский» (1988), выдадзенай пад грыфам інстытута, гаворыцца, што «великие, героические имена есть в истории каждого народа. Немало таких имен в истории Белоруссии. Среди них – имя замечательного революционера-демократа, мыслителя, поэта, публициста, руководителя восстания 1863 года в Белоруссии и Литве Кастуся (Викентия Константина Семеновича) Калиновского».

Я ўсё чакаў, што на старонках «Народнай Волі» з'явіцца тлумачэнне Міністэрства адукацыі ці спадара І.Марзалюка па ўзнятым пытанні. Не з'явілася. Што з гэтага вынікае? Відаць, трэба Міністэрству адукацыі накіраваць па ўсе школы Беларусі новую трактоўку постаці Кастуся Каліноўскага – як нацыянальнага героя, а не «польскага мяцежніка».

Уладзімір ЕЎШАЛЬ.

Брэст.

ПРОБЛЕМА!

Когда главный архитектор ничего не решает…

Министерство архитектуры и строительства предлагают переименовать. Не может министерство, где работает всего три архитектора, включая одного заместителя министра, отвечать за всю архитектуру в стране! Такое мнение прозвучало на «круглом столе», где обсуждались проблемы застройки Минска и взаимоотношения градостроителей с властью. Революционные предложения звучали из уст даже некоторых действующих чиновников, которые не боялись называть вещи своими именами и критиковать сложившуюся систему управления. «Народная Воля» записала самые яркие выступления.

Георгий ПОТАЕВ:
«Если взорвать плотину на Заславском водохранилище, многие здания просто смоет…»

Доктор архитектуры, профессор, заведующий кафедрой «Градостроительство» БНТУ Георгий Потаев обращает внимание на застройку в зеленых зонах.

– Есть один фактор, который никто не учитывает и не объясняет инвесторам, которые лезут в зеленые зоны, – *говорит Георгий Александрович*. – У нас есть Заславское водохранилище. Это миллионы квадратных метров воды! Что такое волна цунами – вы прекрасно представляете. Так вот в век терроризма взорвать небольшую плотину, которая там есть, ничего не стоит. И многие объекты и здания могут не просто пострадать, их просто-напросто смоет.

Нужно беречь зеленые насаждения. Авторы генплана Минска прекрасно знают: когда-то у нас было семь зеленых клиньев, входящих в город. Сейчас уже с трудом насчитываем три!

Сегодня, пока не решен вопрос о планомерном развитии пригорода, у нас будут те поля застройки, которые не имеют собственных объектов обслуживания, а пользуются тем, что есть в Минске. Эта проблема пройдена много лет назад всеми крупными городами Европы. Нужны конкретные планы застройки пригородных территорий с ранжированием по их значимости, по их важности. И чтобы там обязательно размещались и пожарные депо, и поликлиники, и другие необходимые объекты. Это должно быть увязано с развитием транспортной сети, чтобы не было дополнительной нагрузки на город.

Раньше все время говорили, что застройка городов-спутников будет дешевле. Посчитали – оказалось, наоборот! Потому что панели нужно возить из Минска. Людям нужна разнообразная среда, и города-спутники могли бы предоставить возможность малоэтажной застройки, потому что транспорт сегодня позволяет довольно быстро добраться до города, и мы имели бы по-другому организованные пригороды.

Зоны отдыха, которые создавались в 60–70-е годы прошлого века вокруг Минска, серьезно изменились. И необходимо ставить задачу введения режимов и регламентов, которые позволили бы их сохранить. Например, мы сейчас со студентами разрабатываем велотрассы, пешеходные маршруты, чтобы придать новый статус этим территориям и показать, что они чрезвычайно важны для города.

Леонтий ЗДАНЕВИЧ:
«Не надо нам строить города-спутники!»

Архитектор, лауреат государственной премии Беларуси, депутат Верховного Совета 12-го созыва Леонтий Зданевич говорит, что власть перестала прислушиваться к словам архитекторов.

– Если мы проанализируем все генпланы Минска, то увидим, что каждый последующий не является продолжением предыдущего, – *говорит Леонтий Ульянович*. – Там такие радикальные изменения, что возникает вопрос: зачем вообще они делаются? Для управленцев? Власть, к сожалению, теряет контакт с профессиональным сообществом. И это является основной причиной проблем в градостроительстве.

Я наблюдаю за судьбой наших некоторых районных центров. Там тотальная безработица! Не надо нам строить города-спутники, тем более что речь идет только о спутниках Минска! По сути, спутники все равно обслуживают Минск. И люди не задумываются просто, где будут работать...

Когда-то Союз архитекторов согласовывал кандидатуру главного архитектора Минска. И звучало предложение переподчинить его Министерству архитектуры и строительства. Но я считаю, что совершенно случайно слово «архитектура» сегодня к этому министерству имеет отношение. Я убрал бы его, чтобы осталось просто Министерство строительства. Потому что министерство сегодня не контролирует и практически никак не влияет на процессы, которые происходят в нашей сфере.

Михаил ГАУХФЕЛЬД:
«Стыдно рассказывать, какие вопросы мы рассматриваем!»

Заместитель председателя Белорусского союза архитекторов, член-корреспондент Международной академии архитектуры Михаил Гаухфельд считает, что люди должны знать имена архитекторов, которые создали выдающиеся памятники архитектуры и просто удачные здания.

– Пройдитесь по улице Карла Маркса в Минске, – *предлагает Михаил Львович*. – Там каждое здание – историко-культурная ценность. Но разве мы не знаем, кто автор этих зданий? Это разве Древний Рим? Архитекторы – это тоже творцы, люди искусства. Почему авторы песен борются за свое авторство, они за это еще деньги получают, а мы – нет? Почему на табличках, которые висят на памятниках архитектуры, нет имен архитекторов, их создавших?

Или другой пример. На днях прохожу на вокзале мимо красивой ограды, с гранитом, которая была выкрашена в безобразный розовый цвет. Уже красят в такой же безобразный серый! Ну что, трудно было позвать автора и согласовать, во что это красить?

Или всем известное здание на улице Танка. Вы видели, что с ним стало сегодня? Это полное безобразие!

Мы все кричим, что нас мало слышат. Давайте все вместе сформулируем предложения, которые позволят сделать город лучше. Давайте добьемся, чтобы архитекторы участвовали в системе принятия решений и контроля за всем, что делается в городе. А для этого нужно, видимо, увеличить штат в Комитете архитектуры и градостроительства Мингорисполкома.

Кстати, за последние годы функции данного комитета очень сузились. Председатель комитета больше отвечает на жалобы, хотя должен заниматься прежде всего обликом города, комфортностью среды обитания.

Сегодня существует масса всяких архитектурных советов – и Минской области, и Минска, и республиканский совет. Стыдно рассказать, что мы рассматриваем на этих советах! Для того чтобы эти советы имели хоть какой-то вес, нужно посмотреть, как они работают в других странах: все архитектурные советы там созданы при руководителях министерств и ведомств, в России есть даже совет при президенте. И это правильно! Если высокие чиновники будут слышать мнение специалистов напрямую, может, что-то изменится. Это будет самый эффективный способ достучаться до власти.

Александр ПЕТРОВ:
«Мы согласовываем собачьи будки, но не объекты в центре города»

Бывший председатель Комитета архитектуры и градостроительства Мингорисполкома честно говорит: чиновник, занимающий эту должность, практически ничего не решает.

«Когда я понял, что главный архитектор города ничего не решает, я ушел с этой должности, – *говорит Александр Петрович*. – Сегодня главный архитектор нужен для того, чтобы при разборе полетов ему могли сказать: а где вы раньше были, почему не предупредили? А при принятии решений главный архитектор чаще всего остается за скобками.

Главный архитектор не может принимать субъективных решений, потому что есть утвержденные генеральный план и детальные планы.

Главный архитектор города превращается в чиновника, председателя комитета, который просто следит за тем, как реализуются утвержденные градостроительные документы и проекты.

Мне кажется, нужно прямо сказать: у нас есть Комитет архитектуры и градостроительства, который не занимается реально творческими вопросами, а контролирует оборот документации. Но реально никакими процессами он не управляет. Нет рычагов.

Во многих районах главных архитекторов нет вообще, есть лишь ведущие архитекторы отдела коммунального хозяйства, ведущие архитекторы какого-то отдела строительства. При этом за ними вроде бы сохраняются функции территориального органа архитектурной деятельности, но это совершенно неправильно. Это унижение этих специалистов! Они не могут принимать никакие решения, над ними еще целый ряд начальников, которые им просто не дадут принять эти решения.

Существующие архитектурные советы просто рассматривают итоги общественных обсуждений. А еще согласовывают собачьи будки, переоборудование пунктов приема стеклотары. А объекты на Октябрьской площади или в центральной части города – нет!

Архитектурный совет из органа, принимающего решения по формированию городской среды, превратился в орган, оправдывающий принятые кем-то решения, занимается мелочными согласованиями.

Архитектор не может отказать в согласовании проекта застройщику, потому что завтра к нему придут правоохранительные органы и скажут: на каком основании? Творческие вопросы так не регламентируются. И пока мы не поднимем статус архитектурных советов, мы ничего не добьемся.

Вадим НИКОЛАЕНКО:
«Архитекторы в районах сетуют на безнадежность…»

Главный архитектор Минской области Вадим Николаенко признается: архитекторы сегодня не могут отстоять свою позицию даже на уровне председателя исполкома. А некоторые вообще не могут попасть на прием к районному начальнику!

– В конце прошлого месяца мы провели совет главных архитекторов областей, – *говорит Вадим*. – В этот раз было много людей: было заявлено 55 человек, и все приехали. Просто у всех на душе накипело. Все понимают, что есть много проблем, которые необходимо решать.

Мы видим положительный опыт комплексной застройки, но я не знаю ни одного на 100 процентов реализованного плана и проекта! На каком-то этапе обязательно идет сбой…

Ни в одной административной процедуре вы не увидите, что архитектор имеет право отказать заявителю, если, например, недостаточно проработан проект или есть некорректные решения. Но если начинается разбор полетов, архитектор всегда оказывается крайним. Это ненормальная ситуация…

Мы сталкиваемся с большой текучкой на местах, отсутствием желания работать, кадровыми проблемами. Сегодня архитектор не является членом исполкома, он вообще не имеет права голоса и не влияет на процессы, которые происходят. Больше того – архитекторы почти не имеют прямого доступа к председателю исполкома!

Архитекторы в районах сетуют на безнадежность, они не могут отстоять свою позицию на уровне председателя исполкома! Они просят, чтобы их переподчинили Министерству архитектуры и строительства. Многие видят в этом выход, пусть и не совсем идеальный…

Марина КОКТЫШ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Мужыкам параду дам: не глядзіце меладрам!

Пенсіянеры з Магілёва, муж і жонка, вечарам глядзелі па тэлевізары меладраму. Знерваваўшыся ад убачанага на экране, дзед стаў распытваць жонку, ці была яна вернаю яму на працягу жыцця. І хоць бабуля адказала станоўча, стары ёй не паверыў і ўдарыў нажом у спіну…

Што рабіць пенсіянерам,
Калі вечар на дварэ,
Калі ўсё здаецца шэрым?
Сон пакуль што не бярэ,
Збеглі ўнукі-падшыванцы,
Нейкіх пільных спраў няма,
Позна ім хадзіць на танцы,
І кватэра – як турма.
Для старых адна забава:
Як з вядра, тэлеэкран
Ці слязліва, ці крывава
У галовы лье дурман.
…Вывучаючы праграму,
Злосна дзед не сплюнуў ледзь:
Гэтым разам меладраму
Давядзецца паглядзець.
На душы было пагана,
Бо футбола, бач, няма,
А лажыцца ў ложак – рана.
І, пазваўшы да экрана,
Баба ўселася й сама.
На экране страсць бурліла,
Слёз абрушыўся паток…
Меладрама – проста «мыла»,
Абы-што, на добры толк.
Спакваля, сабе на дзіва,
Захапіўся фільмам дзед:
Жонка ў блудзе, муж раўнівы –
Вось і ўвесь яго сюжэт.
Распаліла гэта дзеда,
Развярэдзіўся стары.
Ён згадаў свайго суседа
І прыпомніў, што ў двары
Той маргнуў яго «палове»,
Усміхнуўся неўпрыкмет.
«Ды яны ж, бадай, у змове –
Блуд наўме!» – падумаў дзед.
І згадаў, што ў маладосці,
Як пабраліся, яна
Затрымалася ў кагосці
І гуляла да відна.
Наліліся гневам вочы,
Бы ў калгаснага быка.
– Прызнавайся! – дзед падскочыў. –
Ты блудзіла спадцішка?!
Разгубілася старая:
«З глузду з’ехаў ён ці не?
Вунь што, дурань, вытварае...»
– Адчапіся ад мяне!
Я не мела кавалераў
Ні калісьці, ні цяпер.
Дзед, канешне, не паверыў,
Ён раз’ятрыўся, як звер.
Галава ў раўніўца пухне –
Там здагадак-думак рой.
Мігам збегаў ён на кухню,
Падступіўся да старой.
– Я зусім не праставаты –
Запішы сабе на лбе!
Мне не вернаю была ты
З маладосці! Вось табе
І за блуд, і за аблуду!
І ўваткнуў у спіну нож…
А далей пісаць не буду,
Бо не смешна гэта ўсё ж.

* * *

Вывад мой звычайны самы,
Ён вядомы ўсім даўно:
Трэ глядзець не меладрамы,
А ваеннае кіно!

Пробка

Едзе «Волга», едзе «МАЗ»,
«Мерседэс» за імі следам…
Той, хто ў пробцы быў хоць раз,
Не смяецца над мапедам.

Калі да вас ідзе гара…

Турысты! Ведаць вам пара,
Засвоіць добра гэта:
Калі да вас ідзе гара,
Нібы да Магамета,
Вам уцякаць, канешне, след,
Пакуль яшчэ не позна,
Бо вы зусім не Магамет,
А там – абрыс апоўзня…

Няўдалая п’янка

Калі я ўставаў з-за стала,
Дык выспела думка адна:
«Як п’янка да торта дайшла,
Лічы, не ўдалася яна».

Не зарабіць, дык украсці

Я, прызнаюся, здавён
Зарабіць хацеў мільён.
Потым меліся надзеі
На мільён па латарэі.
А цяпер ужо для шчасця
Я мільён гатовы ўкрасці.

Не стала будзіць

Будзіць,
Як быў ён за рулём,
Не стала жонка мужа,
Бо палічыла гэта злом –
Муж быў паддаты дужа.
Сказаць дакладнёй – п’яны ў дым.
І гэта, без сумнення,
Прычынай сталася затым
Дарожнага здарэння…

АЛЬТЭРНАТЫЎНЫ ПОГЛЯД

Выходзіць, беларусу ў публічнай прасторы штораз трэба «талерантна» агляну́цца, перш чым сказаць па-свойму хоць колькі слоў: а раптам рускамоўныя не зразумеюць!

У звароце да беларускага народа і Нацыянальнага сходу А.Р.Лукашэнка паміж іншым закрануў праблему выкарыстання беларускай мовы ў публічнай прасторы. На гэты як бы выпадковы пасаж кіраўніка дзяржавы варта звярнуць увагу, бо тут да яго звыклых канстатацый дадаўся адзін новы нюанс. Як звычайна, Аляксандр Рыгоравіч адзначыў, што: а) у Рэспубліцы Беларусі моўнае пытанне вырашана і далейшаму абмеркаванню не падлягае; б) расійская мова – гэта і наша родная мова, бо мы таксама з’яўляемся яе творцамі; в) мы абмяжуем сябе разумова, не культывуючы рускую мову (ужыў метафару «калі мы страцім рускую мову, то страцім і розум», фактычна паўтарыўшы сваё першае «гомельскае» выказванне пра абмежаваныя магчымасці беларускай мовы і веліч англійскай і расійскай); г) ізноў эпізадычна ўжываў беларускую мову для адмоўных канатацый, як бы цытуючы апазіцыянераў. Так усе беларускамоўныя аўтаматычна трапляюць у групу «няправільных», «свядомых» – неразумных незычліўцаў улады.

На гэты раз нюансам з новым адценнем у адносінах да беларускай мовы Аляксандр Лукашэнка выбраў метафару схаванай небяспекі пры публічным выкарыстанні нашай мовы ў асяродку, дзе прысутнічаюць расійцы або нашы рускамоўныя суайчыннікі. Падобна, што падсвядома аўтар выказвання пакідае беларускай мове толькі нейкую арнаментальную функцыю маўклівага беларускага сэрца («Страцім беларускую мову – страцім сэрца»). І вось гэтае нешта – беларуская мова толькі ў сэрцы – ператвараецца ў нешта метафізічнае, далёкае ад штодзённасці, становіцца неактуальным, ненармальным і нават… небяспечным. Для ілюстрацыі «ненармальнасці» беларускай мовы ў публічным ужытку быў узяты беларускі варыянт дарожнага табло «Захоўвайце хуткасны рэжым» («Сохраняйте скоростной режим»). Мауляў, не ўсе зразумеюць… Сучасны дарожны рух патрабуе хуткай рэакцыі.

Даслоўна (на расійскай мове) гэта выглядала як аператыўная рэакцыя на скаргі расійскіх чыноўнікаў пра «выцясненне расійскай мовы з публічнага ўжытку ў Беларусі» (! – **П.С.**): *«Опять какие-то жалобы, уже от нашего населения – не говорю уже о россиянах, что где-то вывески оперативно меняются, еще что-то. Слушайте, до глупостей доходит. Еду по дороге, трасса, как ее называют, президентская. Вывесили табло: «Выконвай хуткасны рэжым». Мне как белорусу понятно, что хотел сказать автор. Едет русский человек или русскоязычный белорус, который лучше знает русский язык. «Выконвай хуткасны», понял только, что «рэжым». Неужели опять диктатура Лукашенко? Вот он тут ездит и «рэжым» написано. Что вы хотели этим показать? 50 процентов населения (с запасом говорю) поймут, что требует дорожник или гаишник, но остальные же не поймут. Да и потом: неправильно перевели, с ошибками. Пришлось вернуть название нормальное».* Шмат хто з дэпутатаў угодліва пасміхаўся і трос галавой. Што ўжо тут крытыкаваць хамаватую ўчарашнюю вясковую дзяўчыну, што ўладкавалася прадавачкай у рускамоўны Мінск…

Выходзіць, беларусу ў публічнай прасторы штораз трэба «талерантна» агляну́цца, перш чым сказаць па-свойму хоць колькі слоў: а раптам рускамоўныя не зразумеюць!

Узгадваю прыбалтыйскія гісторыі канца 40-х гадоў мінулага стагоддзя, калі падчас «русіфікацыі праз індустрыялізацыю» на тамашнія землі завозіліся сотні тысяч рускамоўных працаўнікоў – рускіх, украінцаў, беларусаў, прадстаўнікоў іншых народаў СССР. Мой вясковы сусед пасля службы ў войску добраахвотна-прымусова завербаваўся на сланцавыя шахты ў Кохтла-Ярве ў Эстоніі. Прыязджаючы летам у адпачынак, хваліўся неблагімі заробкамі, добрымі крамамі і «дзяржаўнай павагай» эстонцаў да рускамоўных: на вытворчасці ў прысутнасці хоць аднаго рускамоўнага эстонцам забаранялася гаварыць на роднай мове. За гэтым строга сачыла НКВД праз сваіх добраахвотных памочнікаў. Мой сусед, працуючы электрыкам у забоі, таксама сябраваў з упаўнаважаным ад НКВД і – паводле ягонага аповеду – данёс на ўпартага участковага майстра, што гаварыў па-эстонску з абарыгенамі ў прысутнасці рускамоўных. Таго арыштавалі і прыбралі з шахты.

P.S. Што да тэксту на табло «Сохраняйте скоростной режим», дык думаю, што гэта пусты рэлікт старога часу. На пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя нашай амбасадзе ў Боне даводзілася даваць тлумачэнні для мюнхенскага выдавецтва «ADAC e.V» пра транслітарацыю беларускіх тапонімаў на нямецкую мову. Яны друкавалі атлас аўтамабільных дарог Усходняй Еўропы (ADAC Straßenatlas Ost-Europa). Цікава, што ў прадмове да беларускага раздзела аўтары-складальнікі адзначалі: *«У Беларусі, як і ў іншых новых самастойных рэспубліках былога СССР, на дарогах захавалася шмат рускамоўных лозунгаў выхаваўчага характару, на што можна не звяртаць увагі».* Сапраўды, дасведчаныя аўтамабілісты, хто шмат ездзіў па Еўропе, Канадзе, ЗША ды іншых краінах, заўважаюць, што ў сістэме дарожных знакаў перавага аддаецца мнеманічным сімвалам. Тэкставых інструкцый параўнальна мала. Кожны аўтамабіліст перад заездам у краіну знаёміцца з мясцовымі правіламі дарожнага руху. Што дадае заклік захоўваць правілы дарожнага руху? Нічога! Трата сродкаў ды лішняе мільгаценне ў вачах.

Пётра САДОЎСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 12-га склікання, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Германіі (1992–1995 гг.), кандыдат філалагічных навук.

УСПАМІНЫ

Непрадказальнае наша жыццё…

Прачытала цікавае інтэрв’ю Марыі Эйсмант з жонкай нашага славутага кампазітара Яўгена Глебава і яе шчырыя расповеды. Адразу ўзгадаліся падзеі, якія маюць непасрэднае дачыненне да маэстра.

1974 год. Урачыстасці з нагоды вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Палацы спорту. Спецыяльна да гэтай даты Яўген Аляксандравіч напісаў араторыю на тэкст Петруся Макаля «Мы славім Радзіму сваю».

На ўступе да араторыі я выходзіла на сцэну і чытала верш П.Макаля, фонам гучала мелодыя Глебава.

Я ўжо дакладна не памятаю, хто быў рэжысёрам таго канцэрта. Хутчэй за ўсё, Юрый Парыгоравіч Ужэнцаў. Дырыжор зводнага аркестра параіў мне ўважліва слухаць мелодыю і кожнае чатырохрадкоўе пачынаць чытаць па ўзмаху яго рукі. Пасля заканчэння верша ўступаў зводны хор, які складаўся не толькі са сталічных, але і з абласных прафесійных калектываў.

Зінаіда Бандарэнка і Ядвіга Паплаўская на сцэне з маэстра Глебавым.

Рэпетыцыі пачаліся за некалькі дзён. Улічваючы, што сцэна была занята іншымі ўдзельнікамі гэтага маштабнага відовішча, мяне разам з піяністкай Людмілай Малышавай накіравалі на кватэру кампазітара Яўгена Глебава, які жыў, можна сказаць, насупраць Палаца спорту на Паркавай магістралі, якая цяпер завецца праспектам Пераможцаў. Тады я і пазнаёмілася з жонкай кампазітара Ларысай Васільеўнай, з якой мы сяброем і зараз.

Не магу сказаць, што за першы дзень рэпетыцый мы дамагліся нейкага поспеху: я чытала верш – мелодыі альбо не хапала, альбо заставаўся кавалак. Яўген Аляксандравіч бачыў, што я ў прыгнечаным стане. Мне ўжо трэба было ехаць на тэлебачанне на Камуністычную, 6, я заспяшалася, і ён прапанаваў праводзіць мяне да аўтобуснага прыпынку, які і цяпер знаходзіцца ўнізе Свята-Духава кафедральнага сабора. Гэты прыпынак заўсёды шматлюдны. Мы ўвесь час эмацыйна размаўлялі, на нас з цікавасцю паглядалі…

Да самой урачыстасці заставаліся яшчэ два дні. На наступны дзень, калі я прыйшла на рэпетыцыю ўжо ў Палац спорту, у зале ўбачыла маю любімую артыстку Купалаўскага тэатра Марыю Захарэвіч. Адразу зразумела: гэта для мяне падмога, а можа, і замена мне. Усё распавяла Машы. «Пакажы верш», – папрасіла яна. Прабегла вачыма і параіла: «Ніякіх паўз! Мы не вакалісты, мы чытальнікі, паўзы робяцца па патрэбе, інакш будзе згублены і сэнс, і вершаваны малюнак». – «Дзякуй, Маша!»

Калі пачалі рэпеціраваць араторыю Глебава, я прачытала менавіта так, як параіла Марыя. Зараз, паважаныя чытачы «Народнай Волі», я прыгадаю гэты твор Петруся Макаля. Думаю, вам будзе цікава.

Каля гаю крыніца,
Звон расінкі лагоднай,
Што дае мне напіцца
Чысціні першароднай.
З той крыніцы чароўнай,
З залацістага донца
Чэрпай жменяю поўнай
І нябёсы, і сонца.
З той крыніцы рачулка,
Як дзіця, трапяткая,
Выбягаючы гулка,
Акіяна шукае…
Мы – з крыніцы адзінай.
Мы, як злітыя рэкі,
Нашай любай Радзімай
Мы з’яднаны навекі.

Каментаваць не буду. Кожны сам гэта зробіць, але са сцэны, калі значна пазней я чытала гэты верш, я бачыла слёзы на вачах людзей, а тады на рэпетыцыі ў Палацы спорту мяне нехта нават пахваліў. А я зноў падышла да Машы. Я сапраўды была ёй вельмі ўдзячна. На самім канцэрце ўсё прайшло выдатна. Мяне хвалілі, а я была не вельмі задаволена сабой. Мне па-ранейшаму не хапіла галасавой моцы і ўпэўненасці на апошнім чатырохрадкоўі. Напярэдадні я была ў Маскве на чарговых курсах, і маім куратарам-педагогам быў Ігар Леанідавіч Кірылаў. «Усё ў вас ёсць: і голас, і абаяльнасць. Вам не хапае творчай нахабнасці». Я пачала сачыць за сабой. Праз некаторы час, калі я была на ЦТ на чарговым запісе нейкай праграмы, мяне нечакана запрасілі пераехаць на працу ў Маскву. Чаму не адбыўся пераезд, вы даведаецеся, калі прачытаеце кніжку «Мой шлях да Беларусі», якую мы рыхтуем да выдання з журналістам Аляксандрам Тамковічам і Саюзам беларускіх пісьменнікаў і прэзентацыя якой адбудзецца ў верасні гэтага года.

Другі мой ўспамін тычыцца 1980 года. У Мінску праходзілі Алімпійскія гульні, а дакладней – сем матчаў алімпійскага футбольнага турніру. Перад пачаткам гульняў было вырашана даваць невялікія тэкставыя замалёўкі-дзённікі на 10 хвілін – я ў нацыянальных строях на фоне музыкі Яўгена Глебава з кінафільма «Усе мы родам з дзяцінства» кожны дзень з розных месцаў сталіцы гаварыла прыгожыя словы пра Беларусь, пра тое, як мы рыхтуемся да Алімпіяды-80. Першая пляцоўка была на скрыжаванні вуліц Кірава і Леніна, побач з будынкам Вярхоўнага суда БССР. Мяне пасадзілі спінай да стадыёна «Дынама» на высокі куб. Перасоўныя тэлевізійныя студыі перакрылі рух… Калі давалі на поўную моц фанаграму гэтай спартыўна-бравурнай мелодыі, не толькі я, але і ўсе мінчукі, якія шчыльна атачвалі нашу пляцоўку адчувалі ўзнесласць, натхненне, пачуццё палёту. Добра, калі б беларускія тэлевізіёншчыкі выкарысталі гэтую музыку Яўгена Глебава перад спартыўнымі праграмамі, прысвечанымі Еўрапейскім гульням. Яна можа стаць годнай музычнай «шапкай» спартыўных рэпартажаў…

…Пасля знаёмства з Ларысай Васільеўнай я часам яе ўзгадвала і… параўноўвала. З кім?

У нашай дыктарскай групе працавала найпрыгожая жанчына Давенора Галкіна. Мы з ёй сябравалі. Яна адна выхоўвала маленькую дачушку. З мужам, артыстам тэатра імя Горкага, жыццё не склалася. Усе ведалі, што Яўген Аляксандравіч Глебаў вельмі любіць нашу Вету. І раптам – разрыў. Я ніколі сяброўку пра гэта не распытвала. Была ўпэўнена, што ініцыятарам быў Глебаў.

А Вета была вельмі добразычлівым, лёгкім у зносінах чалавекам з неверагодным пачуццём гумару. Аднойчы Галкіна прымусіла не проста смяяцца, а рагатаць усю тэлеглядацкую аўдыторыю, калі чытала ў кадры аб’яву пра тое, што ў крамы Мінска паступілі электраяйкаваркі. Напярэдадні рэдактар прынесла некалькі аб’яў, паклала на дыктарскі стол, сказала: перад мастацкім фільмам будзе паўза – прачытаеш. Калі ў эфіры дайшла чарга да гэтай самай аб’явы, Вета весела ўсміхнулася. Сапраўды смешна: і такога зместу аб’явы даводзілася чытаць тады дыктарам. «Паступілі ў продаж электраяйкі… – з усмешкай прамовіла Давенора. Потым: – Варкіяйкі… Яйкаваркі...» Карацей, перабірала розныя варыянты, і ўжо цяжка было стрымліваць смех, але Вета трымалася так лёгка і натуральна, што пра гэта доўга распавядалі, а тэлегледачы прасілі аб’явіць дыктару Давеноры Галкінай падзяку.

Праз некаторы час Давенора выйшла замуж за маскоўскага кінадраматурга Аляксея Лявонцьева і, на наш вялікі жаль, з’ехала ў Маскву. І толькі цяпер Ларыса Васільеўна распавяла мне, што ініцыятарам разрыву была сама Вета, а калі больш дакладна, то яе дачка Лёля, якая рашуча не прыняла Яўгена Аляксандравіча. І, каб не траўміраваць дзіця, маці вырашыла разысціся з каханым. Цяпер Лёля таксама жыве ў Маскве. Божа! Як усё ў нашым жыцці пераплятаецца, непрадказальна сыходзіцца і разыходзіцца…

Так, я заўсёды параўноўвала гэтых дзвюх жанчын. На мой погляд, адна адной не саступае ні ў чым: ні прыгажосцю, ні розумам, ні інтэлігентнасцю, ні пачуццём гумару. І з адной і з другой, калі размаўляем (цяпер у асноўным па тэлефоне), насмяёмся ад душы. Як гэта важна ў нашым цяперашнім жыцці!

Дзякуй, «Народная Воля»!

Зінаіда БАНДАРЭНКА, народная артыстка Беларусі.

ПЫТАННЕ–АДКАЗ

Насельніцтва 45 райцэнтраў не перавышае 10 тысяч чалавек

З цікавасцю прачытаў у «Народнай Волі» заметку пра колькасць жыхароў абласных гарадоў Беларусі. У публікацыі таксама ўзгадваліся гарады-статысячнікі. А якія гарады ў спісе самых маленькіх населеных пунктаў і райцэнтраў краіны? Надрукуйце, калі ласка.

Кудасаў, г.Орша

Сапраўды, у Беларусі шмат маленькіх гарадоў, у якіх жыве і тысяча, і дзве, і тры тысячы чалавек. Калі пералічваць іх усе, то гэта зойме досыць многа месца на газетнай паласе. Адзначым толькі, што ў самым маленькім горадзе краіны (не пасёлку гарадскога тыпу) – Дзісне Міёрскага раёна Віцебскай вобласці – пражывае ўсяго 1449 чалавек.

Мы ж вырашылі скласці спіс раённых цэнтраў, насельніцтва якіх не перавышае 10 тысяч чалавек. Іх аказалася нямала – 45. Усяго у нашай краіне 118 раёнаў, райцэнтраў меней, бо і сталіца, і абласныя гарады маюць раёны.

ТОП-45 раённых цэнтраў з насельніцтвам да 10 тысяч чалавек:

Дрыбін	2888
Брагін	3708
Расоны	4798
Вялікая Бераставіца	5744
Краснаполле	5757
Ушачы	5930
Шаркаўшчына	6148
Хоцімск	6185
Воранава	6302
Свіслач	6370
Карэлічы	6393
Акцябрскі	6554
Бешанковічы	6575
Зэльва	6581
Лоеў	6633
Ліёзна	6692
Мядзел	6838
Докшыцы	6973
Дуброўна	7012
Глуск	7063
Сянно	7092
Верхнядзвінск	7244
Дзятлава	7490
Круглае	7530
Шуміліна	7544
Клічаў	7575
Карма	7637
Іўе	7668
Слаўгарад	7828
Міёры	7896
Чэрыкаў	8071
Нароўля	8099
Камянец	8347
Чачэрск	8529
Ветка	8557
Кіраўск	8590
Крупкі	8728
Чашнікі	8757
Буда-Кашалёва	8823
Ельск	8906
Капыль	9407
Чэрвень	9562
Талочын	9672
Бялынічы	9769
Браслаў	9899

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЧИТАТЕЛЬ СОВЕТУЕТ

И через каждые 4–5 минут к остановке будет подходить автобус или троллейбус

В остановившийся на остановке троллейбус вместе с другими пассажирами зашла молодая мама с детской коляской, а к другой двери медленно подходил пожилой человек. Водитель терпеливо подождал, пока пассажиры помогли старику зайти в салон, и только тогда тронулся с места.

Мне сразу вспомнилось, что в не столь уж далекие времена на детскую коляску в салоне городского транспорта бурно реагировали не только пассажиры, но и водители. А захлопнуть дверь перед носом потенциального пассажира было особым шиком для многих «рулевых».

Отдаю должное: существенно выросла культура обслуживания на общественном транспорте. И все же есть в его работе одно неудобство.

График движения построен так, что на многих остановках в городе маршрутные автобусы и троллейбусы появляются практически одновременно, а затем следует пауза в 10–15 минут. Особенно это заметно в середине дня. Сегодня мало кто ездит наземным транспортом «из кольца в кольцо», для дальних поездок удобнее метро. Большинство пассажиров едет несколько остановок. Для этого годится зачастую любой маршрут, идущий в том же направлении. Вот и получается, что в первый же подошедший транспорт набивается большинство пассажиров, а следующие за ним автобусы и троллейбусы идут налегке.

Сегодня регулярность движения городского транспорта обеспечивается электронной техникой. На мой взгляд, совсем не сложно с ее помощью построить график так, что на оживленных магистралях каждые 4–5 минут к остановке будет подходить автобус или троллейбус. Пассажиры будут только благодарны, ведь время в большом городе очень дорого.

Михаил ЗАПОЛЬСКИЙ, минчанин.

ТОЛЬКО ЦИФРЫ

Зеленский набрал 73,23% голосов и стал шестым президентом Украины

Владимир Зеленский набрал 73,15% голосов избирателей во втором туре президентских выборов в Украине. Об этом вчера сообщил Центризбирком страны по итогам подсчета 99% бюллетеней.

Его соперник, действующий президент Петр Порошенко, набрал 24,45% голосов.

Зеленский опередил Порошенко во всех регионах Украины кроме Львовской области.

Всего в голосовании приняли участие более 17,7 миллиона украинцев. Явка составила 62,09%.

Действующий президент уже поздравил Владимира Зеленского с победой и признал свое поражение на выборах.

ФАКТ

Рекорд Зеленского

Никогда в истории Украины между кандидатами не было столь внушительного разрыва. В 1999 году Леонид Кучма – единственный из украинских лидеров, отработавший два президентских срока, – победил во втором туре коммуниста Леонида Симоненко, опередив его почти на 20%. Кучма набрал тогда 56,2%, а лидер КПУ – 37,8%.

ЗАЯВЛЕНИЕ

«Я уйду из офиса, но не уйду из политики»

Петр Порошенко сразу после выборов обратился к своим соратникам:

– Никогда не сдавайся! Никогда, никогда, никогда! Ни в большом, ни в малом, если не противоречит здравому смыслу. В 2014 году я получил разграбленную страну, когда путинская орда двигалась на Украину. Иностранцы звонили не поздравить, а посочувствовать. Не было желающих быть президентом.

– Я уйду из офиса, но не уйду из политики, – подытожил Порошенко, пообещав защищать курс на ЕС и НАТО, защищать армию, украинский язык, добиваться принятия Радой закона о языках.

Также экс-президент Украины отметил, что готов «подставить плечо» Зеленскому и «потратить время, чтобы ввести его в курс дела».

ДИАЛОГИ

Михась СКОБЛА – Томас ВЕНЦЛОВА

«Можно позавидовать – в Литве нет памятника князю Ольгерду, а в Беларуси стоит»

Писателя и правозащитника Томаса Венцлову называют самым знаменитым литовцем в мире (из ныне живущих). Высланный из СССР за свою общественную деятельность, он долгие годы преподавал в американских университетах, дружил с двумя нобелевскими лауреатами – Чеславом Милошем и Иосифом Бродским, написал самую известную книгу о Вильнюсе. Мы встретились в Минске после литературного фестиваля «Прадмова», на котором гость из Литвы представлял свою новую книгу.

«В Беларуси есть еще и «литовские Куропаты»

– Уважаемый Томас, прилетев в Минск на «Прадмову», вы первым делом посетили Куропаты. Почему вы выбрали это место?

– В Куропатах я уже был – лет 15 назад. Тогда мы с женой видели, как там ставились кресты – православный, католический и униатский. К сожалению, уже тогда в урочище происходили всякие безобразия. А теперь, сразу по прилете в Минск, я узнал от встречавших меня, что там снесли 70 крестов. И мы решили посетить Куропаты. Поставили свечи, возложили цветы. По-моему, крест в память о погибших не обязательно ставить на самой могиле. Это всегда знак памяти, религиозный знак.

– Есть ли в Литве места массовых захоронений жертв сталинского террора наподобие наших Куропат?

– Конечно есть. И в Беларуси есть такое место, которое можно назвать «литовскими Куропатами», – по дороге из Минска в Червень. В 1941 году НКВД арестовал литовцев, готовивших восстание против советской власти. Нужно сказать, что мы ее воспринимали (и не без основания) как власть чуждую, оккупационную, при этом крайне жестокую. Когда началась война, арестованных из Каунаса перевезли в Минск, а потом погнали на восток пешком, чтобы не оставлять немцам, которые быстро наступали. Гнали-гнали, и около Червеня начали расстреливать. В нескольких местах. Очень немногим удалось бежать. В том числе полковнику Ионасу Петруйтису, который позже написал книгу «Как они нас расстреляли». В Литве многие знают об этой истории.

– Знают и в Беларуси, в 2014 году вышла в свет книга Владимира Дорогуша «Курапаты Чэрвеньшчыны», а на месте расстрелов появились мемориальные знаки и поклонные кресты. Но на официальном уровне эти трагические события у нас почти не освещаются. В школьных программах даже есть такая формулировка: «минимизировать тему репрессий 30-х годов».

– В Литве эта тема никак не минимизируется. Наоборот, освещается очень широко, с каждым годом все шире. Советские репрессии приравниваются к гитлеровским репрессиям. И те и другие одинаково достойны осуждения.

– Я был в вильнюсском Музее советской оккупации. Он впечатляет, особенно камеры, где производились расстрелы. Помню, подумал: неплохо было бы белорусских чиновников с их «минимизацией» провести по тем камерам – для перевоспитания.

– Чиновников так быстро не перевоспитаешь. Да, они легко приспосабливаются к новой ситуации, но для этого нужно, чтобы ситуация изменилась. Музеев, подобных вильнюсскому, в Восточной Европе, по-моему, три: в румынском городе Сигет (я там побывал), в Будапеште и у нас. Раньше наш музей назывался Музеем геноцида, но потом был переименован в Музей оккупации и борьбы за свободу. Можно ли назвать советские репрессии геноцидом – вопрос спорный. Потому что уничтожали не всех подряд литовцев, а в основном тех, кто входил в элиту. Я предлагаю говорить о стратоциде – уничтожении определенных общественных групп. Конечно, это сильно отражается на судьбе народа, без элиты он обезглавлен.

– Раньше в здании вильнюсского музея размещался КГБ. Доводилось вам там бывать в былые времена?

– Да, в 1961 году я был там однажды на «профилактическом разговоре». Вербовать меня не пробовали, но пытались запугать. К тому разговору я отнесся как к некоторому знаку почета. Значит, делаешь что-то важное, раз такая малоприятная организация решила тобой заняться. Потом в архивах КГБ я обнаружил запись: «профилактический разговор с Венцловой не возымел последствий».

– В Литве можно так просто попасть в архив бывшего КГБ?

– Сразу после объявления независимости Литвы сделать это было довольно легко. Мое дело состояло из двух томов.

– Ого! Всего один разговор – и два тома документов?

– У кого-то дела были и по 15 томов. Мне запомнилась характеристика, данная сексотом: «Венцлова равнодушен к материальному комфорту, но очень неравнодушен к женщинам». То есть как бы подсказка: деньгами вы его не купите, лучше подошлите женщину…

– Ну и как, подсылали?

– Может, и подсылали, но я этого не заметил.

«Я вхожу в первую десятку лишенных гражданства в СССР»

– Вы уехали из СССР в 1977 году советским гражданином. Гражданства вас лишили, когда вы уже пребывали за границей. За что?

– В Литве я входил в так называемую Хельсинкскую группу. Мы отслеживали ситуацию с правами человека и информировали не только Запад, но и Кремль. Кого-то из нашей группы посадили, кого-то выслали. Я был отправлен на Запад, поскольку о моем деле много говорили и меня пригласили преподавать в США (это устроил польский поэт Чеслав Милош). Там я выступал по радио и был приглашен в Конгресс для доклада о ситуации в Литве. Вскоре последовало решение Верховного Совета СССР…

– Лишение гражданства стало для вас неожиданностью?

– Скорее нет, поскольку я не думал возвращаться, хотя и не просил о политическом убежище. Тогда гражданства лишали редко, передо мной, если не ошибаюсь, было всего 9 человек. Первый – Лев Троцкий, затем – Светлана Аллилуева, затем – Солженицын. Так что я вхожу в первую десятку, что позволяло мне на последующих «лишенцев» – режиссера Любимова, музыканта Ростроповича, писателя Аксенова – смотреть свысока (*улыбается*). Отобрано было советское гражданство, но появилось литовское, выданное мне посольством «старой», досоветской Литвы (в США оно действовало, что бесило советских дипломатов). А теперь у меня гражданство двойное – американское и литовское.

– В одной из книг Сергея Довлатова мне попалась любопытная заметка: «Томас Венцлова договаривается о своей университетской лекции в США: «У меня есть три разные лекции: за одну я беру 300 долларов, за вторую – 200, за третью – 100. Но последнюю я вам не рекомендую». Вам действительно приходилось так договариваться?

– Это анекдот, который я рассказал Довлатову. Его героем был польский писатель Леопольд Тырманд. А Довлатов приписал эту историю мне.

– Вы не вызвали его на дуэль?

– Как-то не довелось. Мы с Довлатовым были знакомы еще в Ленинграде во времена СССР. Простите, что я такие вещи говорю, я тогда увел у Довлатова девушку, и он на меня очень злился.

– Он таким образом вам отомстил?

– Не думаю. Он мог просто перепутать. Мне не пришлось ходить и предлагать платные лекции, поскольку Чеслав Милош сразу устроил мне курс в университете Беркли в Калифорнии, рядом с Сан-Франциско. И за один семестр я там получил 10.000 долларов – сумасшедшие деньги по моим тогдашним понятиям. На самом деле в Америке на такую сумму можно было прожить каких-то полгода. Да, я иногда читал отдельные лекции, за которые мне платили долларов 200. Иосифу Бродскому тогда тоже так платили. После получения Нобеля он сразу стал получать тысяч пять за лекцию.

– Лауреатом Нобелевской премии был и упомянутый Милош. Он, кстати, в довоенном Вильнюсе, работая на радио, помогал белорусам, был знаком с Максимом Танком.

– Литовцам помогал тоже. Кстати, однажды мы с Милошем выступали в Израиле. На его поэтический вечер пришли израильтяне, знающие польский язык, – 300 человек. Я прикинул: Литва меньше Польши в 10 раз. В Израиле евреев, знающих литовский, наверно, тоже в 10 раз меньше. Значит, если на мой вечер придет 30 человек, мы с Милошем сыграем вничью. Пришло 50. Этим я очень гордился.

«Я сказал Бродскому: в Киеве тебя забросают тухлыми яйцами»

– Ваше содружество – Бродский, Милош и Венцлова – в прессе называли триумвиратом. В чем он заключался?

– Это придумка Милоша. Мне говорить об этом неловко, поскольку разные масштабы талантов более-менее очевидны. Это как Гомер, Мильтон и Паниковский (помните, у Ильфа и Петрова?). А еще нас называли БМВ (аббревиатура из тех же фамилий). Что ж, бренд хороший (*улыбается*). Мы нередко выступали вместе, подписывались втроем под разными документами. Представляли три культуры, три литературы – русскую, польскую и литовскую. У наших народов отношения в истории были далеко не всегда хорошими. А наше поэтическое содружество как бы указывало на то, что народы тоже найдут общий язык.

– А вас не огорчали имперские замашки Бродского? Помните его скандальное стихотворение «На независимость Украины»? «Прощевайте, хохлы, пожили вместе – хватит. / Плюнуть, что ли, в Днепро, может, он вспять покатит». И дальше – уже совсем оскорбительно – про «брехню Тараса».

– Это был единственный подобный случай. К Литве Бродский уж точно относился безо всяких имперских замашек. Он всегда говорил, что Литва должна быть независимой. Другие республики – как хотят, как сами решат. Но процитированные стихи он написал. Когда он их мне прочел, я сказал: «Иосиф, эти стихи не печатать, ни публично читать не надо. Разве что в Киеве. Тебя там забросают тухлыми яйцами и гнилыми помидорами, но это будет честно, лицом к лицу».

– Почему же Бродский вас не послушался?

– Он послушался – частично. Не напечатал, но однажды публично прочел, что ему особой чести не делает. Это стихотворение – ошибка Бродского, и украинцы ему этого не простили. Я их понимаю, потому что стихи действительно оскорбительные.

«ВКЛ стало колыбелью для трех народов – литовцев, белорусов и украинцев»

– Как-то в Вильнюсе я зашел в книжный магазин на проспекте Гедымина и увидел нагроможденные возле прилавка Статуты ВКЛ. Шикарно изданные в 1990 году на языке оригинала, они продавались всего по 2 лита, как билет на поездку в троллейбусе. Я накупил их, сколько мог унести, и все думал: почему их так уценили?

– Это было еще советское издание. К истории Великого Княжества Литовского у нас относятся очень уважительно. Наши историки говорят так: были империи – тюрьмы народов, были империи – могилы народов. А империя ВКЛ – колыбель народов. В ней появились на свет литовцы, белорусы и украинцы.

– В Беларуси в последнее время ставятся памятники князьям ВКЛ: в Витебске – Ольгерду, в Новогрудке – Миндовгу, в Лиде вскоре должен появиться конный памятник Гедымину.

– Можно даже позавидовать – в Литве нет памятника Ольгерду, а в Беларуси стоит. Думаю, что памятники одним и тем же историческим героям эпохи ВКЛ могут стоять в обеих странах, ничего плохого в этом я не вижу.

– От великих князей вернемся к вам. Как вы возвращались из эмиграции на родину? Триумфально, как Солженицын?

– Задуманный триумф Солженицына закончился фиаско. Он ехал по России с Дальнего Востока, выступая на вокзалах и думая, что в Москву въедет на белом коне. Но этого не произошло. Я же поехал во время перестройки, просто купив тур на восемь дней в Москву и Петербург. Не в Вильнюс, потому что там меня каждая собака знала. Тот же Бродский говорил, что если он приедет в Ленинград, то фасад Эрмитажа оторвется от здания и побежит доносить в КГБ. И в моем случае, наверное, какая-нибудь колонна Кафедрального собора оторвалась бы и побежала туда же. А так власти меня не заметили. Друзья приехали повидаться в Питер, а мать – в Москву. Мы не виделись 11 лет… Потом я оказался в Лондоне, выступил по Би-Би-Си, и только тогда КГБ сообразил, что я побывал в Союзе. В итоге мне на пять лет строжайшим образом запретили въезд.

– А где вы сегодня живете?

– Я купил в Вильнюсе квартиру, и мы с женой уже переселились туда. Но мои дети и внуки живут в США, поэтому мы, конечно, будем ездить к ним, как, надеюсь, и они к нам в Литву.

– В эпоху глобализации должен ли писатель держаться своей культуры, своего языка?

– У разных писателей это происходит по-разному. Я считаю, что разнообразие языков и традиций придает миру дополнительную привлекательность, и лишиться этого было бы печально. Сам я пишу на четырех языках: по-литовски, по-русски, по-польски и по-английски. Но стихи – только по-литовски. Стихи – это святое, их нужно писать на родном языке.

– Как сегодня живется простым литовцам?

– Мы за последние 25 лет очень приблизились к Европе. Экономическое положение в Литве неплохое, лучше, чем когда-либо. Демократия имеет место, мы можем говорить и писать все что угодно. Президента и парламент избираем по всем демократическим правилам. Мы можем иметь к ним претензии, но они избраны народом.

– А как поживают ваши коллеги-писатели?

– Труднее, чем при советской власти, но зато не требуется восхвалять руководящую партию, исполнять общественно-политические задания. Писатели, как правило, работают в журналах и газетах. Есть и гонорары, но прожить на них трудно. Я бы на них точно не выжил.

«Перезахоронение повстанцев 1863 года – событие историческое»

– У вас есть стихи об аннексии Крыма, они несколько витиеваты, заканчиваются строчкой: «Опять чума, Калигула и горе». Объясните более прозаично ваше отношение к событиям в Украине.

– Захват Крыма и Донбасса – это грубейшее нарушение международного права. Русский писатель Михаил Веллер очень хорошо об этом сказал. Представьте себе большую коммунальную квартиру, которую приватизируют – каждый получает по комнате. И вот прихожую, допустим, отдали не мне, а моему соседу. Как Крым – Украине. А я убежден, что это моя прихожая, потому что моя тетя, когда приезжала, там всегда на раскладушке спала… Есть разные пути. Можно обменять прихожую, можно купить, а можно ударить соседа ножом в бок, жену его изнасиловать, а детей выбросить в окошко. Это примерно то, что сделала Россия.

– Осенью в Вильнюсе на почетном кладбище Росы будут перезахоронены останки руководителей восстания 1863 года, в том числе Кастуся Калиновского. Как вы расцениваете это событие?

– Как историческое. Это действительно герои, герои трех народов: польского, белорусского и литовского. Калиновский, конечно же, белорусский герой, потому что он писал по-белорусски, издавал газету «Мужыцкая праўда». Зигмунд Сераковский, скорее, польский герой. Был еще герой литовский – Антанас Мацкявичус, его казнили в Каунасе, останки так и не найдены. И очень важно, что на Росах будут надписи на трех языках – литовском, белорусском и польском.

– Вы побывали во многих странах. А хорошо ли вы знаете Беларусь?

– Мне довелось посетить около 80 стран. В Беларуси я бывал довольно часто еще в советские времена. Помню, проплыли в юности на байдарках с друзьями по Нёману – от Столбцов аж до Балтийского моря. 23 дня плыли. В этот приезд мне удалось побывать в Бресте, Пинске, Несвиже и Мире. Было приятно вновь посетить Новогрудок, увидеть гору Миндовга, холм Адама Мицкевича, косте, где его крестили.

– А что более всего запомнилось?

– Пожалуй, замки и Брестская крепость. В крепости я попросил показать место, где был подписан Брестский мир. Мне показали. А где была утверждена Брестская уния? Здесь же, в крепости. Представляете, и это всё на расстоянии двадцати шагов!

«Надеюсь, что в музее нашей семьи выступит и Светлана Алексиевич»

– Ваш отец был крупным чиновником в советской Литве, потом возглавлял Союз писателей, был награжден Сталинской премией. Какое к нему отношение в современной Литве? Музей вашей семьи в Вильнюсе не закрыт?

– Нет, он по-прежнему действует – в отцовской квартире, где я вырос. А зачем закрывать? Скажем, в России сохраняется Музей Максима Горького, и это правильно. А о нем ведь тоже можно сказать: восхвалял Сталина, сочинил лозунг «Если враг не сдается, его уничтожают». Посещать такие музеи всегда интересно и поучительно.

– А музей вашей семьи частный или государственный?

– Он муниципальный, принадлежит городу. Там проходят самые различные мероприятия и встречи, в том числе с поэтами-диссидентами. Это музей отчасти и Бродского, потому что он бывал в этой квартире, и Хельсинкской группы. Это далеко не советский музей. Надеюсь, что когда-нибудь там выступит и ваша Светлана Алексиевич.

– В свое время Алесь Адамович говорил, что после Толстого мир стал чуточку русским, после братьев Гримм – чуточку немецким, после Василя Быкова – чуточку белорусским. Я дополню: после Томаса Венцловы мир стал чуточку литовским. Спасибо вам за это!

– Думаю, что это задача любого писателя – немножко переделать мир на свой копыл. И это иногда получается.

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

К почкам – с должным вниманием

*Отчего возникает почечная недостаточность? Что подразумевается, когда говорят «подагрическая почка»? Если отказала одна почка, может ли подобное случиться и со второй? Как долго можно прожить на гемодиализе? В «Народной Воле» прошла очередная «Прямая линия» – на этот раз с врачом-нефрологом высшей категории медицинского центра «ЛОДЭ» **Мариной Петровной ГУБЕРСКОЙ.** Традиционно вопросов от читателей поступило так много, что ответы на них публикуем в двух номерах газеты.*

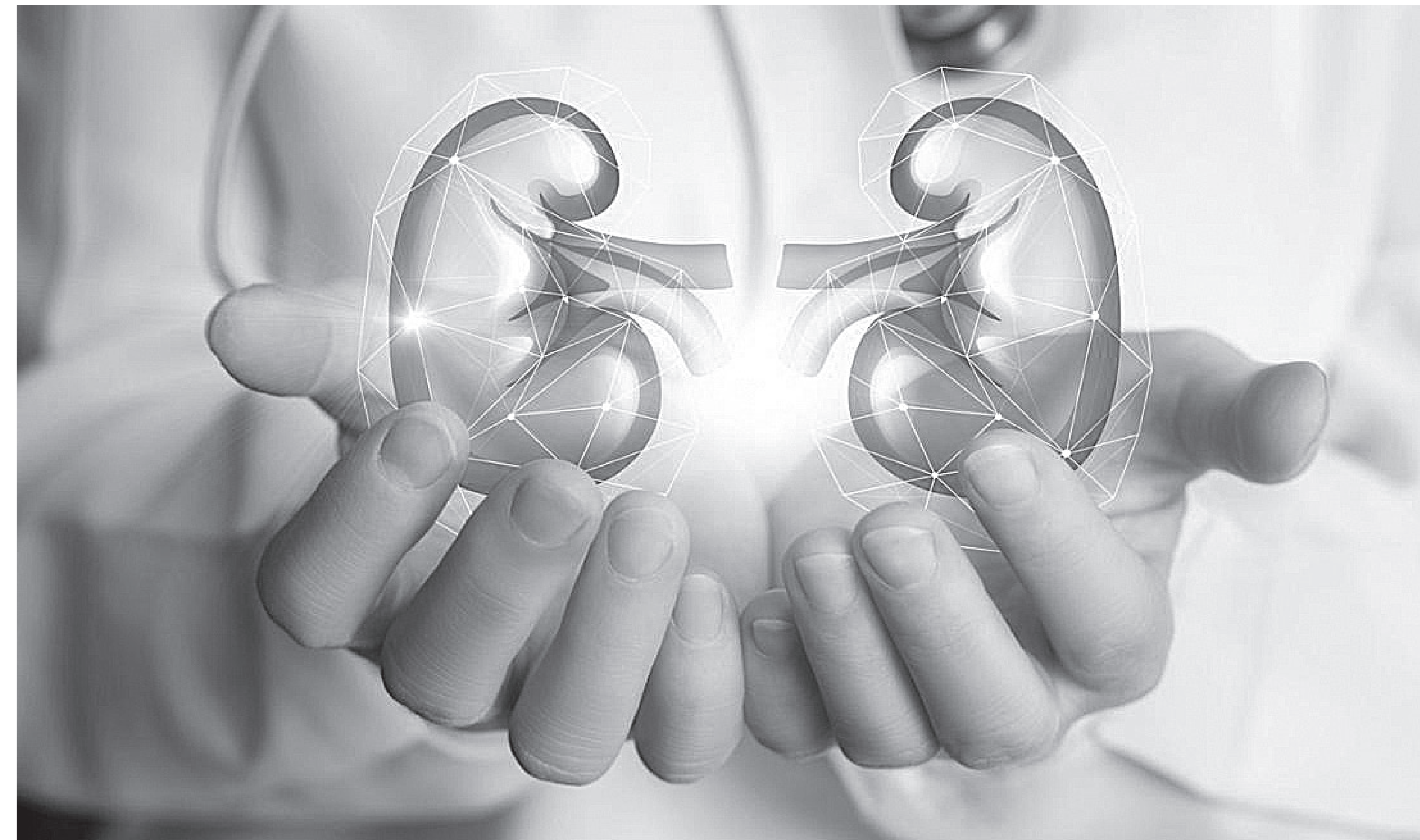

Планировать беременность можно!

– Марина Петровна, добрый день. Меня зовут Дарья, я 1984 года рождения, живу в Минске. В 2014 году при плановой сдаче анализов был поставлен диагноз «гломерулонефрит», подтвержденный биопсией. Чем он опасен? Если соблюдать все рекомендации врача, можно ли добиться длительной или даже постоянной ремиссии?

– Добрый день, Дарья! Гломерулонефрит – это заболевание почек, характеризующееся поражением клубочков почек (гломерул), которое приводит к нарушению функции почек, отекам, повышению артериального давления. На конечных стадиях болезнь приводит к почечной недостаточности, которая ведет к необходимости заместительной почечной терапии (диализа или пересадки почки). Течение заболевания, частота рецидивов и прогрессирования заболевания зависит от морфологического типа гломерулонефрита. По результатам биопсии врач-нефролог сможет подобрать вам индивидуальную программу лечения и дать рекомендации.

– А какие санатории вы можете рекомендовать? Теплые страны подходят людям с данной проблемой?

– Санаторно-курортное лечение вам не противопоказано, подходит сухой и жаркий климат.

– Самый важный для меня вопрос: гломерулонефрит – это противопоказание для беременности или пациентки с такой проблемой могут благополучно родить?

– Наличие гломерулонефрита у пациентки не является абсолютным противопоказанием для планирования беременности при условии, что нет почечной недостаточности и заболевание находится в ремиссии. В любом случае перед планированием беременности пациентка должна пройти полное обследование, посетить нефролога, гинеколога. Решение принимается по результатам обследований. Если у вас наблюдается стойкая ремиссия гломерулонефрита и вы забеременели, весь срок необходимо наблюдаться как у гинеколога, так и у нефролога.

Почки любят чистую воду

– Добрый день, «Народная Воля»! Спасибо за возможность получить консультацию доктора!

Некоторое время назад прихватил сильный приступ боли в левом боку. «Скорая» отвезла в больницу, сделали УЗИ почек, и выяснилось, что в почках есть синусные кисты. Максимальный размер 13 миллиметров. Прописали лекарства, я прошел курс лечения, но сейчас периодически ощущаю тупую далекую боль в боку…

Марина Петровна, поясните, пожалуйста, что такое синусные кисты и насколько это опасно?

– Синусная киста – это простая киста, она локализуется в области синуса рядом с лоханкой либо в области сосудистых ворот почки.

Как правило, синусные кисты могут образовываться вследствие определенных заболеваний и состояний, которые осложняются обструкцией и закупоркой почечных канальцев: пиелонефрита, почечной недостаточности, инфекционных заболеваний, избыточного веса, эндокринных нарушений, курения, употребления алкоголя, наследственной предрасположенности, мочекаменной болезни. Также синусные кисты могут формироваться с возрастом, мы их часто наблюдаем у лиц старше 50 лет.

Обычно синусные кисты небольших размеров (менее 5 см) не требуют лечения, так как не вызывают нарушения функции почек и соседних органов. В большинстве случаев синусные кисты почек протекают бессимптомно и обнаруживаются случайно в ходе обследования. При наличии кист небольших размеров достаточно проводить УЗИ-контроль раз в год. Однако при появлении симптомов, таких как острые боли в поясничной области, артериальная гипертензия, кровь в моче, необходимо сразу обратиться к специалисту (урологу), выполнить обследования, по результатам которых врач примет решение о дальнейшей тактике ведения пациента.

– Это хирургическое вмешательство?

– Оно требуется при более крупном размере кисты (5 см и более), когда она уже может нарушать работу почек и соседних органов, а также при активном росте кисты, признаках нагноения или абсцесса. В случае, когда нельзя исключить злокачественную природу этой кисты, пациентов направляют к онкоурологу, и врач сам выбирает тип операции в зависимости от состояния пациента и особенностей кисты.

– У меня еще песок в почках, но вроде как вышел…

– Причина его появления – это в первую очередь употребление однотипной пищи, малоподвижный образ жизни и недостаточное количество воды в рационе. Все это «способствует» тому, что в моче образуются микролиты. В дальнейшем из микролитов могут образовываться камни. Поэтому я порекомендовала бы вам сдать анализ мочи и обратиться за консультацией к специалисту-урологу. Он подскажет, какую именно диету нужно соблюдать, каких продуктов следует избегать, чтобы предотвратить образование камней. Также назначаются препараты, чтобы улучшить отхождение солей.

– А есть ли какие-то меры профилактики, чтобы песок не образовывался?

– Для профилактики необходимо соблюдать диету, употреблять достаточное количество воды (не менее 1,5–2 литров в день), а также использовать фитопрепараты. Только комплексный подход поможет предотвратить образование микролитов.

Без пары…

– Добрый день! Беспокоит вас Любовь Петровна из Вилейки. У меня отказала одна почка, какие меры стоит предпринять для сохранения второй?

– Очень часто, когда одна почка по той или иной причине утрачивает свою функцию, вторая почка постепенно берет эту функцию на себя. Для оценки функции оставшейся почки необходимо регулярно сдавать анализы – общий анализ мочи, биохимический анализ крови (обязательно определять уровень креатинина, по которому мы рассчитываем скорость клубочковой фильтрации, то есть можем определить функцию оставшейся почки).

Необходимо помнить, что любые воспалительные заболевания, а также заболевания сердечно-сосудистой системы (артериальная гипертензия, нарушения ритма), сахарный диабет и многие другие могут значительно ухудшить функцию единственной почки. Очень важно постоянно проводить лечение данных заболеваний, регулярно проходить обследование и несколько раз в год посещать нефролога.

– Марина Петровна, звоню по просьбе мамы. У нее склероз сосудов почек, одна почка склерозирована и не работает, в анализе крови высокий уровень мочевины. Какие лекарства ей лучше принимать?

– У нее нефросклероз на фоне артериальной гипертензии?

– Диагноз по старости, ишемическая нефропатия.

– Мочевина синтезируется в организме в процессе распада белка, как и креатинин. Часто на фоне имеющихся хронических заболеваний мочевина начинает накапливаться в крови. Однако функцию почек мы оцениваем по уровню креатинина. Чтобы дать более четкие рекомендации пациенту с таким диагнозом, как у вашей мамы, нужно видеть результат биохимического анализа крови для определения уровня креатинина, рассчитать уровень почечного клиренса (функции почек), определить стадию ХБП (хронической болезни почек). И уже исходя из стадии, врач-нефролог подберет диету с ограничением потребления белка и медикаментозное лечение. Возможно, достаточно будет ограничить употребления животного белка, и уровень мочевины в крови понизится.

– И больше ничего не поможет?

– Надо лечить основное заболевание, следить за артериальным давлением. Если удается стабилизировать давление, а также снизить/нормализовать почечные показатели (креатинин и мочевину), то, возможно, профилактическими курсами – 1–2 раза в год – стоит принимать сосудистые препараты, фитотерапию – при условии, что у пациента нет камней в желчном пузыре. Думаю, лечение вам может скорректировать участковый терапевт, так как он чаще видит пациента.

Болит спина, по утрам мешки под глазами – лечим почки?

– «Народная Воля», добрый день! Спасибо за «Прямую линию» с нефрологом!

У меня вроде бы нет серьезных проблем с почками, доктор прописал профилактически пить фитопрепараты. Но часто болит спина. Как понять, это почки дают такие боли или поясница?

– Спина болит больше в состоянии покоя или когда наклоняетесь, двигаетесь? Есть ли в почке камни?

– И в покое болит, но больше, когда начинаю двигаться. А камни вроде маленькие были.

– Все зависит от того, есть ли у вас камни в почках и каков уровень их локализации. Если камни находятся в нижней чашечке, например, они могут не беспокоить почку, не вызывать выраженных болевых ощущений и не ухудшать отток мочи из почки. Другая ситуация, когда камни находятся на том уровне, когда нарушается отток мочи, возникает болезненность, воспаление.

Для уточнения причины болей вам необходимо выполнить обследования: сдать общий анализ мочи, общий анализ крови и биохимический анализ крови, сделать УЗИ почек и рентгенографию поясничного отдела позвоночника. При наличии камней в почках вы должны обязательно наблюдаться у уролога и пройти лечение.

– Доктор, скажите, пожалуйста: какие отеки свидетельствуют о том, что есть проблемы с почками? Мне 63 года, я еще работаю на полставки, но к вечеру часто отекают ноги, в большей степени – левая стопа. В последнее время стала замечать, что отек и к утру не проходит. Появились мешки под глазами, глаза словно заплывшие. Это сосуды или почки?

– Как правило, отеки, возникающие в вечернее время на ногах, связаны с различными причинами: образом жизни (физическими нагрузками, употреблением в течение дня большого количества жидкости, длительным сидением, особенно на мягких поверхностях, неудобной обувью), избыточной массой тела, наличием варикозной болезни, – а не с заболеваниями почек. В этом случае нужно сделать исследование сосудов нижних конечностей. А вот утренние отеки – признаки сбоев в работе почек. Для того чтобы выяснить, так ли это, для начала нужно наладить режим отдыха и бодрствования: сон должен быть не менее 7 часов, необходимо исключить потребление жидкости за 3 часа до сна, ограничить потребление соли и соленой пищи, особенно в вечернее время. Необходимо также выполнить ряд обследований: сдать общий анализ мочи, общий анализ крови и биохимический анализ крови, а также пройти УЗИ почек.

Что такое подагрическая почка?

– У меня вопрос к Марине Петровне. Объясните, пожалуйста, что значит подагрическая почка? У меня такой диагноз, и сейчас болезнь в стадии обострения.

– У вас в данный момент есть приступы подагры?

– Подагры – нет, но почки болят.

– Почки – это «немой» орган. При отсутствии камней болезнь может протекать бессимптомно. Болевые ощущения возникают при наличии уратных камней на фоне обострения подагры.

Что касается подагрической почки, то лечить надо ту причину, которая привела к поражению почки, то есть подагру. Нужно соблюдать диету и принимать препараты для улучшения или нормализации пуринового обмена. Есть более современные и эффективные препараты, такие как фебуксостат. Обязателен контроль над уровнем мочевой кислоты, мочевины, креатинина крови, а также общий анализ мочи (для исключения воспалительного процесса).

– А как не пропустить первые признаки болезней почек?

– Большинство заболеваний почек вначале протекают бессимптомно. Поэтому очень важно проходить плановые обследования: биохимический анализ крови (мочевина, креатинин, общий белок, холестерин, глюкоза, мочевая кислота, АСТ, АЛТ, калий, натрий, хлор), общий анализ мочи с микроскопией осадка, УЗИ органов брюшной полости и почек хотя бы раз в год. Регулярно измерять давление. Лицам старше 50 лет и лицам моложе 50 лет, но с наличием сопутствующих заболеваний (артериальная гипертензия, сахарный диабет) эти обследования следует выполнять чаще.

Мария ЭЙСМОНТ.

(Продолжение в следующем номере.)

ЧУЛІ?

У Расіі арыштавалі мільярдэра Хоціна

Ён – выхадзец з Беларусі

У Расіі 19 красавіка затрымалі былога мажарытарнага акцыянера банка «Югра» Аляксея Хоціна, ён змешчаны пад хатні арышт. Хоціна абвінавачваюць у крадзяжы 7,5 мільярда расійскіх рублёў (104 мільёны еўра), якія належалі ўкладальнікам ягонага ж банка.

Хоцін вёў такі закрыты лад жыцця, што яго фота з'явілася ў інтэрнэце толькі пасля затрымання. Адметна, што ў яго былі разбіты брыво і скула пасля затрымання.
Фота ТАСС.

Чым нам цікавы Хоцін? Бо ён, як і ягоны бацька Юрый, ураджэнцы Беларусі. Многія расійскія тэлеграм-каналы ўпэўнены, што сувязі з радзімай Хоцін не губляў ніколі.

Аляксей Хоцін нарадзіўся ў 1974 годзе ў Мінску. Скончыў Мінскае суворaўскае вучылішча (1991), а таксама Расійскі эканамічны ўніверсітэт імя Пляханава (1997).

Разам з бацькам Юрыем валодалі ў Беларусі касметычным бізнесам «Белкасмекс» у Фаніпалі, аднак сапраўдная вядомасць да іх прыйшла ў Расіі. Як піша выданне medusa.io, «Хоцін стаў заўважным найперш праз рэйдарскія захопы невялікіх прадпрыемстваў у Маскве». Хоціну належыць 1,8 мільёна квадратных метраў маскоўскай нерухомасці.

На піку паспяховасці кошт актываў Хоціна ацэньваўся ў 950 мільёнаў долараў, ён уваходзіў у топ-100 самых паспяховых бізнесменаў Расіі. Хоцін купляў у Сулеймана Керымава гасцініцу «Масква» з гандлёвым цэнтрам «Модная галерэя» за 500 мільёнаў долараў. Хацеў набыць і «Уралкалій», але мала прапанаваў. Апроч нерухомасці Хоціны валодалі таксама нафтавымі актывамі.

Яшчэ ў 2016 годзе «Ведамасці» называлі Хоціных самымі закрытымі бізнесменамі Расіі. Яны абсалютна ніколі не давалі інтэрв'ю.

У прэсе адзначалася, што поспех Аляксея Хоціна грунтуецца на яго сяброўстве з былым міністрам унутраных спраў Беларусі Уладзімірам Навумавым, які пазнаёміў бізнесмена з многімі ўплывовымі расійскімі сілавікамі, такімі як былы міністр унутраных спраў і спікер Думы Барыс Грызлоў і дзяржсакратар Савета бяспекі Мікалай Патрушаў.

«У кампаніях Хоціна адчуваецца армейская дысцыпліна і звычка да сакрэтнасці», – адзначалі «Ведамасці».

Сярод кампаньёнаў Аляксея Хоціна вядомыя ў Беларусі людзі. Напрыклад, Віктар Лагвінец. Бізнесмен, у дачыненні да якога ў Беларусі завялі крымінальную справу, цяпер з'яўляецца гендырэктарам нафтавай кампаніі «Дульсіма», якой валодае Хоцін.

Аляксей Хоцін мае расійскі пашпарт. Ён асабіста спансіраваў прапагандысцкія акцыі дызайнера Анастасіі Задорынай, якая мяняла імпартнае адзенне на майкі «У труне я бачыў вашы санкцыі», «Тополь» санкцый не баіцца», «Санкцыі? Не смяшыце мае «Іскандэры». Спансіраваў Начную хакейную лігу, створаную Пуціным.

У 2012 годзе Хоціны набылі банк «Югра», офіс якога быў у Ханты-Мансійску, у выніку за пару гадоў абарот вырас у 38 разоў. Зрэшты, тады ж банк стаў рэкардсменам па выдатках. У 2017 годзе Цэнтрабанк Расіі пабачыў махінацыі ўкладамі ў працы «Югры», але праз нейкі час за Хоціна ўступілася Генеральная пракуратура. Расійскія выданні мяркуюць, што Хоцін не з'ехаў за мяжу, бо чакаў дапамогі ад сілавога блока.

Адзін з расійскіх тэлеграм-каналаў паведамляе, што Хоцін пераводзіў свае грошы наяўнымі ў Мінск, так ён перавёў каля 80 мільёнаў долараў.

(nn.by)

ФУТБОЛ

«Шахцёр» ідзе без паражэнняў

Прайшлі матчы 4-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе.

Вось іх вынікі: «Мінск» – «Дняпро» (Магілёў) – 0:0, «Нёман» (Гродна) – «Віцебск» – 1:0, «Славія» (Мазыр) – БАТЭ – 1:2, «Гарадзея» – «Тарпеда-БелАЗ» (Жодзіна) – 0:3, «Тарпеда» (Мінск) – «Дынама» (Мінск) – 0:1, «Энергетык-БДУ» (Мінск) – «Дынама» (Брэст) – 1:1, «Слуцк» – «Іслач» (Мінскі раён) – 1:3, «Гомель» – «Шахцёр» (Салігорск) – 0:1.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
Шахцёр	4	4	0	0	6–0	12
Дынама (Бр)	4	3	1	0	7–3	10
Дынама (Мн)	4	3	1	0	3–0	10
БАТЭ	4	3	0	1	8–2	9
Іслач	4	3	0	1	6–2	9
Тарпеда-БелАЗ	4	2	1	1	7–4	7
Нёман	4	2	0	2	4–6	6
Гомель	4	2	0	2	11–4	6
Тарпеда	4	1	1	2	2–3	4
Мінск	4	0	4	0	1–1	4
Славія	4	1	0	3	4–6	3
Віцебск	4	0	3	1	2–3	3
Энергетык-БДУ	4	0	2	2	1–8	2
Дняпро	4	0	1	3	2–7	1
Гарадзея	4	0	1	3	1–7	1
Слуцк	4	0	1	3	1–10	1

Фота: dynamo-brest.by

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

За пяць метраў да фінішу…

*У мінулую нядзелю падчас экамарафону ў Гомелі памёр сузаснавальнік футбольнага клуба НФК (раней – «Крумкачы») **Юрый Бліноў**.*

«На жаль, Экамарафон-2019 прынёс людзям не толькі прыемныя і яркія моманты, але і сумныя навіны, – паведаміў сайт Беларускай федэрацыі лёгкай атлетыкі. – На 43-м годзе жыцця за пяць метраў да фінішнай рысы спынілася сэрца аднаго з удзельнікаў паўмарафонскага забегу, вядомага беларускага піяніста Юрыя Блінова».

Юрый Бліноў быў лаўрэатам буйных конкурсаў, у тым ліку ўладальнікам першых прэмій Гран-пры Шапэна ў Тэхасе і Усеамерыканскага конкурсу піяністаў. Стаў першым беларускім піяністам, які выступіў з сольным канцэртам у адным з залаў «Карнегі-хола». Увясной 2018 года стаў сузаснавальнікам ізноў створанага «НФК Крумкачы» (НФК).

Юрый быў добрым сябрам «Народнай Волі». Мы дамаўляліся гэтымі днямі на інтэрв'ю, але тыдзень таму ён паскардзіўся, што дрэнна сябе адчувае, захварэў. Была высокая тэмпература, а матч «НФК»–«Орша» Юрый нават не дагледзеў, пакінуў стадыён.

Магчыма, хвароба дала дадатковую нагрузку на сэрца, і марафон варта было прапусціць, але сёння гэта ўжо не важна. Не стала цудоўнага чалавека…

Алесь СІВЫ.

ДА ВЕДАМА!

На лецішча – са зніжкай

З 1 мая для пенсіянераў уводзяць 50-працэнтную зніжку на праезд у цягніках рэгіянальных ліній эканом-класа, паведамілі ў кол-цэнтры Беларускай чыгункі. Льгота будзе дзейнічаць на час сезонных сельскагаспадарчых работ – да канца верасня.

Ільготы не прадастаўляюцца пры праездзе ў цягніках рэгіянальных ліній бізнес-класа (з нумараванымі месцамі), а таксама пры праездзе ў цягніках гарадскіх ліній.

Каб купіць квіток са зніжкай, трэба прад'явіць арыгінал пенсіённага пасведчання. Гэты ж дакумент неабходна мець пры сабе пры праездзе ў цягніках рэгіянальных ліній эканом-класа.

ЧУЛІ?

Бальніцы і паліклінікі будуць працаваць па-рознаму

Міністэрства аховы здароўя надрукавала графік работы ўстаноў аховы здароўя ў выхадныя і святочныя дні ў маі.

Так, бальнічныя арганізацыі 1, 7, 9 мая будуць працаваць па графіку святочнага дня, 4, 11 мая – па суботнім графіку, 5 мая – выхаднога дня, 6, 8, 10 мая – рабочага дня.

Работа амбулаторна-паліклінічных, санітарна-эпідэміялагічных арганізацый, арганізацый пераліваня крыві, медтэхнікі, аптэк 1, 7, 9 мая будзе арганізавана па графіку святочнага дня, 4, 10, 11 мая – рабочага дня, 5 мая – выхаднога дня, 6, 8 мая – па суботнім графіку.

На святочных мерапрыемствах будуць дзяжурыць медыкі.

СПАДЧЫНА

Лаўрышаўскае Евангелле можна пабачыць у Навагрудку

У Навагрудскім гісторыка-краязнаўчым музеі адбываецца выстава аднаго экспаната.

Гэты экспанат – унікальны кніжны фаліянт – факсімільнае выданне Лаўрышаўскага Евангелля. Арыгінал, які быў створаны ў 1329 годзе для Лаўрышаўскага мужчынскага манастыра, зараз знаходзіцца ў Кракаве. Гэта рукапісны помнік кніжнай культуры XIII–XIV стагоддзяў. У ім выкарыстаны тэксты чатырох Евангеляў – ад Мацвея, Марка, Лукі і Іаана. А ўпрыгожылі старонкі 19 мініяцюр з выявай евангелістаў і розных сцэн на біблейскія сюжэты.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

О ДУХОВНОМ

***ОТ РЕДАКЦИИ.** В прошлом номере «Народной Воли» опубликовано письмо жительницы Светлогорска Валентины Пожиловой под названием «Битва света и тьмы». Оно явилось предлогом напечатать рядом размышления известной всем Елены Рерих о КРАСОТЕ, ЛЮБВИ и ЗНАНИЯХ. Сегодня публикуем ее слова, обращенные к молодежи, учителям и родителям.*

«Народная Воля» знает о невосприятии рериховского движения в России со стороны православной церкви. Не вникая в их давнишний спор, не занимая чью-либо позицию, редакция газеты выносит на суждение читателей и следующие мысли Елены Рерих.

Елена РЕРИХ

К МОЛОДЕЖИ

Сейчас хочется поговорить о самом близком. Нам всем сейчас многое необходимо осознать и пересмотреть в своем внутреннем багаже, так как, мне думается, что скоро, очень скоро потребуются все наши силы тому, что нам так дорого, так бесконечно мило и к чему и тайно и явно устремляются все наши мысли и сердца – нашей Родине.

Но чтобы попасть туда и чтобы начать там светлую и прекрасную работу созидания, нужно всем быть готовыми внутренне.

Некогда Великий Учитель Истины принял на себя несказуемую жертву во имя Блага и Добра для всего человечества. Пошел на распятие для того, чтобы сдвинулись вековые цепи с сознания, скованного старыми традициями, старыми бытовыми устоями. Он не побоялся бросить в мир новый призыв о Красоте, Любви и совершенствовании. Он не убоялся пойти против всех угнетателей, против поработителей всего светлого, против всех тех, кто так крепко цеплялся за ветхое и затхлое. Он показал несказуемое величие, приняв на себя муки, все страдания, какие только мог придумать для Него изощренный и злобный старый мир.

Нет слов на языках человеческих описать причины этого священного геройства, и лишь сердце в трепете устремления поймет всю эту красоту, поймет, что через эти муки и через страдания был погублен мир старых пережитков и что на этих муках возник фундамент нового мира Света, Правды и Любви.

Эту жертву и это великое Воскресение, этот новый мир нельзя принять неочищенным и непросветленным сердцем.

Наша Родина и все мы тоже переживаем сейчас свое великое очищение. Сейчас нам всем особенно нужно подумать об этом внутреннем улучшении, а это особенно легко, когда все сердца устремлены к одной мысли, к одной цели. Ведь у Силы можно заимствовать, и от Света можно просветиться, только бы понять: в чем свет и в чем сила.

Нам сейчас непонятно многое, что совершается в мире, но если не разумом, то сердцем мы уже чуем, что все происходящее приведет ко благу и к вратам нового, прекрасного мира, к Воскресению из мертвых нашей Родины, в которой и сейчас уже наблюдаются огромные сдвиги.

Все совершающееся сейчас делается не зря и не даром. Нужно только верить, что Благо сильнее зла и что «Свет всегда побеждает тьму». Но чтобы тьма рассеивалась скорее, необходимо всем нам быть на постоянном и несменном дозоре, неустанно готовиться к прекрасному грядущему Воскресению мира и нашей Родины.

Ведь не сможем же мы войти туда со старою злобой и ненавистью. Ведь зло может быть искореняемо и побеждаемо лишь Добром. Эта истина проста и ясна, и проповедники зла должны сейчас умолкнуть. И Спаситель сказал: «Взявший меч, от меча и погибнет!» Добро есть самое действенное, бодрое, неисчерпаемое и непобедимое начало. И оно у каждого в сердце, нужно лишь привести его в действие.

Все в нас, все зависит от нашей воли, от нашего устремления к совершенствованию. И для этого самосовершенствования мы, в конце концов, только и приходим на Землю.

Если мы хотим продвигаться по пути Блага, а не зла, и если хотим стать помощниками Света, а не тьмы и хаоса, то мы обязаны приложить все наше доброе для улучшения и себя, и окружающих. Только тогда мы и Родине нашей сумеем помочь, как нужно и как должно.

И мы начнем с себя – и начнем не откладывая!

К УЧИТЕЛЯМ И РОДИТЕЛЯМ

Мало кто не сознает сейчас, что все благосостояние страны как духовное, так и материальное зависит от основ, заложенных в сознание детей, но тем не менее почти ничего не делается в этом направлении. Через них легко можно углубить сознание ребенка и уберечь его от главного проклятия нашего времени, разъедающего все строительство, все продвижение человечества, именно против поверхностного мышления, в силу которого все строение жизни строится на песке и при первом потрясении рассыпается в бесформенную кучу песочного хаоса. Учите детей понимать значение каждой мысли, каждого поступка, каждого проявления Природы и глубине и непреложности ее законов, тяжко карающих нарушителя их. Необходимо всеми мерами внедрять понятие об окружающем нас тонком мире и уничтожать ужас смерти.

Идеология, проводимая в книгах Живой Этики, идет в ритм с требованием Новой Эпохи, и именно молодежь, воспитанная на этих книгах, создаст авангард нового и более счастливого мира, где все высшие ценности будут поставлены во главу угла.

ДАВЕДАЧНАЕ БЮРО

На пытанні чытачоў адказвае старшыня Пухавіцкай раённай арганізацыі ГА «Беларускае таварыства абароны правоў спажыўцоў» Васіль ВАЛАСЮК

Не падабаецца падушка

Купіла падушку, але некалькі дзён паспала на ёй і адчуваю, што яна вельмі жорсткая. Зусім не высыпаюся. Ці можна вярнуць тавар, калі з моманту пакупкі прайшло 10 дзён?

Валянціна КРУЧЫНСКАЯ, г.Кобрын.

– Можна вярнуць тавар на працягу 14 дзён.

Калі грошы толькі на банкаўскай картцы

Прыйшоў у краму, але наяўных грошай з сабой не было. Хацеў расплаціцца банкаўскай карткай, але мне сказалі, што гэта немагчыма, маўляў, апарат для разліку карткай не працуе.

Сяргей ЦІТОВІЧ, г.Добруш.

– Згодна з правіламі гандлю, пакупнікі павінны абслугоўвацца як за наяўны разлік, так і па банкаўскай картцы. Калі б вы напісалі скаргу, то на магазін былі б накладзены санкцыі.

Не хапае інфармацыі пра тавар

Купіла туфлі, але на ўпакоўцы не знайшла поўнай інфармацыі пра тавар: з якога матэрыялу зроблены, які памер… Ці можна вярнуць туфлі прадаўцу, бо, як аказалася, набылаката ў мяху?

Алеся ГОРБАЧ, г.Хойнікі.

– Спажывец мае права на атрыманне поўнай інфармацыі пра тавар, таму, безумоўна, можаце яго вярнуць у магазін.

Вярнуць у магазін джынсы

Набыў джынсы, апрануў адзін раз, але зразумеў, што яны мне ціснуць. Ці возьмуць іх назад у магазін, калі даведаюцца, што я іх апранаў?

Валянцін КРУЖЭВІЧ, г.Ліда.

– Так, можаце вярнуць тавар прадаўцу на працягу 14 дзён.

Не знайшлі паразумення з магазінам

Заказалі кухню і авансам аплацілі яе дастаўку. Але пазней вырашылі забраць кухню самастойна, каб сэканоміць грошы. Магазін адмаўляецца нам вяртаць фінансы. На чыім баку тут праўда?

Галіна ПІНЧУК, г.Вілейка.

– Вы маеце поўнае права адмовіцца ад заранёй аплачанай паслугі, магазін павінен вярнуць грошы. Калі і далей не захоча гэта рабіць, можаце звярнуцца за дапамогай да юрыстаў альбо ў суд.

Магазін быў, а затым знік

Набыў тэлефон у інтэрнэт-магазіне. Ужо праз тры месяцы пачаліся розныя тэхнічныя праблемы, але, калі вырашыў звярнуцца ў магазін, даведаўся, што магазін закрыўся, а яго тэлефоны не адказваюць. Што мне зараз рабіць?

Віктар КАЛІНЧЫК, г.Жодзіна.

– Скасаваць дамову з вытворцам альбо прадаўцом можна ў судовым парадку, а таксама можаце звярнуцца ў міліцыю. Мяркую, адпаведныя структуры хутка знойдуць «зніклага» гаспадара магазіна.

Не «падфарціла» з ноўтбукам

Набыў ноўтбук і ўжо праз месяц аддаў яго на гарантыйны рамонт. Забраў з рамонту, праз чатыры месяцы – зноў у рамонт. Што рабіць у такім выпадку?

Андрэй ПАРЧЭЎСКІ, г.Полацк.

– Калі ў тэхніцы два разы праявіўся адзін і той жа дэфект, то гэта істотны недахоп, а значыць, па патрабаванні спажыўца тавар можна замяніць альбо вярнуць грошы.

Адмовіцца ад касметыкі

Заказала сабе касметычны набор у інтэрнэт-магазіне, але затым перадумала. Знайшла больш танны і лепшы па якасці варыянт. Ці маю права адмовіцца?

Святлана ГУЛЕВІЧ, Мінск.

– Маеце, тым больш што перадаплату вы не ўносілі.

ЗДАРЭННЕ

Выйшаў з намёту і не вярнуўся

У Ваўкавыскім раёне Гродзенскай вобласці на так званых «беларускіх Мальдзівах» у сёлетнім сезоне зарэгістраваны першы тапелец.

Кампанія адпачывала на беразе кар'ераў побач з вёскай Зенчыкі і заначавала ў намётах. Уначы адзін з хлопцаў выйшаў з намёту і знік. Ягоныя пошукі не далі вынікаў, і сябры выклікалі міліцыю. Знайсці яго ўдалося толькі вадалазам манёўра-пошукавай групы Гродзенскага Асвода на глыбіні 5 метраў.

У народзе гэты кар'ер называюць «Выбух». Тут навокал рэзкія абрывы, крутыя спускі і няма падыходаў да вады. Аднак гэта зусім не палохае тых, хто штогод прыязджае сюды на адпачынак.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

АСОБА

Алесь КВЯТКОЎСКІ: «Футбольную каманду з Купалам і Багдановічам я напісаў для Гарошкава»

У зацішнай і ўтульнай ніжняй зале Чырвонага касцёла адкрылася выстава мастакоў-пачаткоўцаў са студыі Алеся Квяткоўскага. Ужо шэсць гадоў ён ладзіць для будучых архітэктараў вандроўныя пленэры па цікавых мясцінах Беларусі.

– Алесь, вы так шмат часу аддаяце творчай моладзі – ладзіце выставы сваіх вучняў, вывозіце іх на пленэры, якія самі ж і арганізоўваеце. А калі вы адчулі сябе не толькі мастаком, але і настаўнікам?

– Пасля заканчэння манументальнага аддзялення Тэатральна-мастацкага інстытута ў 1975 годзе я быў размеркаваны на сталічны Мастацкі камбінат, які сярод мастакоў лічыўся ці не самым хлебным месцам. Папрацаваў трохі і пераканаўся, што там дзейнічае воўчы закон: ты – мне, я – табе. А калі ты камусьці нічога не можаш даць, то для яго ты папросту не існуеш. Я зразумеў: гэта не маё. Відаць, не тое выхаванне мне далі бацькі. І, каб мець майстэрню, я ўзяўся весці мастацкую студыю ў толькі што адчыненым Палацы чыгуначнікаў. Там і ўцягнуўся ў эстэтычнае выхаванне моладзі. Трэба сказаць, што ў 1970–1980-я гады дзяржава выдзяляла дастаткова грошай на падобныя студыі.

– Але ж трымала іх пад пільным кантролем, як, дарэчы, і ўсё выяўленчае мастацтва.

– «Быў час, быў век, была эпоха…» Кантралявалі, канешне, але многае залежала і ад настаўніка. З гледзішча свабоды найлепшы час быў з 1989 па 1994 год. Тады мы ўсе духоўна акрыялі. Помніцца, за выкладанне па-беларуску нават існавала даплата, здаецца, 15 працэнтаў ад заробку... Я лічыў і лічу, што мастак павінен не толькі «пад сябе грабці», ён мусіць дзяліцца – талентам і жыццёвым досведам – з новым пакаленнем.

– Як доўга ваша студыя праіснавала?

– Дваццаць пяць гадоў. З Палаца чыгуначнікаў мы перабраліся ў Рэспубліканскі палац піянераў на вуліцы Кірава (пазней – Цэнтр эстэтычнага выхавання моладзі). Заняткі мы праводзілі не толькі каля мальбертаў. Я запрашаў цікавых людзей. Прыходзіў, скажам, дудар Алесь Лось (а дудароў у Мінску тады было пару чалавек). Расказваў дзецям пра дуду, граў на ёй – паглядзець і паслухаць збягаўся ўвесь цэнтр!

– У ім, дарэчы, займалася мая дачка. Выкладчыкі там сустракаліся, праўда, дзіўнаватыя.

– Справа ў тым, што на пачатку 1990-х паўсюдна скарацілі партыйныя аддзелы ідэалогіі, і наш цэнтр проста запаланілі былыя ідэолагі. Скажам, у кіраўніцтве быў былы турэмны ідэолаг… Я паспрабаваў пазмагацца за дзяцей і ў 1993 годзе апублікаваў у «Народнай газеце» артыкул «Цэнтр для дзяцей ці кармушка для дарослых?». І мяне тут жа звольнілі. Два гады я быў афіцыйна беспрацоўным, а потым Армен Сардараў, з якім мы сябравалі, стаў дэканам архітэктурнага факультэта БНТУ і запрасіў мяне папрацаваць там.

– Вы працуеце з будучымі архітэктарамі. Прыходзіце да студэнтаў і кажаце: вы выдатна малюеце, вы мастакі, у вас ёсць талент і г.д. Ці не збіваеце вы студэнтаў з тропу? Мастацтвам яшчэ трэба ўмець на жыццё зарабіць.

– Я не збіваю, а дапамагаю ім больш упэўнена пачувацца ў абранай прафесіі. Здольнасці мастака ім абавязкова спатрэбяцца. Яны павінны быць гатовы, што заказчык можа сказаць: «Я хачу, каб у басейне ў мяне было нешта незвычайнае». І – трэба будзе прыдумаць. Прабачце, не скапіраваць у мазаіцы з камп'ютара кампазіцыю «Леда і лебедзь» Сальвадора Далі. Арыгінальная творчасць заўсёды будзе запатрабавана. І таму я стараюся выявіць у сваіх студэнтах творцаў. Іх не бывае шмат. У групе з 25 чалавек толькі чалавек пяць, у якіх я адчуваю творчую пульсацыю.

– Студэнтаў з «пульсацыяй» вы вывозіце на мастацкія пленэры. Гэта даволі клапатлівая справа – транспарт, забеспячэнне прадуктамі, месцам пражывання. Хто вам дапамагае?

– Першая наша вандроўка – у Вішнева на Валожыншчыну – адбылася ў 2013 годзе. Па-першае, я нарадзіўся ў Валожыне, і ў гэтым раёне мяне ўспрымаюць як свайго. Таму загадчык аддзела ідэалогіі і культуры Валожынскага райвыканкама Вікенцій Адамовіч нам адразу пайшоў насустрач. Дапамог і «Прыёрбанк», паколькі яго кіраўнік Сяргей Касцючэнка родам якраз з Вішнева. Банк даў нам аўтобус, дапамог закупіць неабходнае мастацкае начынне. Ездзіла тады чалавек 12, але палова з іх, можна сказаць, пасажыры.

У наступным годзе мы паехалі ў Багданава – на радзіму знакамітага мастака Фердынанда Рушчыца. А затым вандроўка на Капыльшчыну адбылася дзякуючы ксяндзу-пробашчу Уладзіславу Завальнюку і Дзяржаўнаму музею гісторыі беларускай літаратуры. Мы селі ў аўтобус і паехалі па маршруце Капыль–Цімкавічы–Савічы. Выстава ў дольнай зале Чырвонага касцёла – плён таксама і тых вандроўных пленэраў, дзе сябе праявілі таленавітыя Наташа Прахарэнкава, Дзіма Казак, Антон Мурашка, Жэня Чыкуноў, Ксенія Зотава, Маша Мядзелец і Юля Галіцкая.

– Цімкавічы – радзіма Кузьмы Чорнага, там працуе ягоны музей. Гадоў дзесяць перад ім стаяў помнік Леніну, а потым раптоўна знік без усякай санкцыі мясцовай улады. Вы чулі ад цімкаўчан гэтую гісторыю?

– Чуў. Мясцовыя мужыкі па тэлевізары пабачылі, як здымаюць з п'едэсталаў помнікі Леніну. І ці то сп'яну, ці з пахмелля не разабраліся, што ленінапад той адбываецца ва Украіне. І вырашылі: раз недзе здымаюць, то давай і мы знімем! Падагналі трактар, накінулі на помнік трос і пацягнулі. Працягнулі кіламетры два і спіхнулі ў рэчку. Назаўтра – перапалох у мястэчку: Ленін знік! Пачалі шукаць, знайшлі тых мужыкоў, дасталі помнік. А ва Уладзіміра Ілліча ні носа, ні вуха – аб асфальт сцерліся, пакуль цягнулі. Так Цімкавічы і засталіся без правадыра.

– Дык на вызваленым пастаменце самае месца Кузьму Чорнаму. У вас, здаецца, была задума зрабіць помнік яму.

– Так, але мой Чорны павінен сядзець у Мінску, у скверыку каля Чырвонага касцёла. Як быццам пісьменнік толькі выйшаў з мінскай турмы, дзе яго трымалі цэлы год, катавалі, збівалі. І вось ён з кіёчкам сядзіць сумны і самотны, а ногі яго скручаны калючым дротам, дзе замест калючак – зоркі з сярпом і молатам. Вось такім мне бачыцца будучы помнік, якога Кузьма Чорны, безумоўна, заслугоўвае ў сталіцы.

– У «Фэйсбуку» я бачыў вашу карціну «Футбольная каманда», дзе ў выглядзе гульцоў – і Купала з Коласам, і Максім Багдановіч, і Уладзімір Караткевіч, і Васіль Быкаў, і Рыгор Барадулін, і Уладзімір Някляеў, і Анатоль Сыс… Чаму вы іх усіх запісалі ў футбалісты?

– Гэта карціна – прысвячэнне майму сябру паэту Толіку Сысу. Ён быў сапраўдным футбольным заўзятарам. А намаляваў я тых, каго Анатоль шанаваў, з кім сябраваў. Часам ён сябе цалкам сур'ёзна называў сынам Купалы і братам Багдановіча. Справа ў тым, што на радзіме Сыса, у вёсцы Гарошкаў Рэчыцкага раёна, штогод адбываюц-ца паэтычныя фестывалі, на падворку збіраецца многа людзей. А насупраць – белая мураваная сцяна. Дык я хачу да Толікавага 60-годдзя (будзе ў кастрычніку) перанесці тую футбольную каманду на сцяну, зрабіць такі роспіс. І фестывалі будуць праходзіць як бы ў прысутнасці класікаў. Дарэчы, у мяне назбіралася больш за 30 карцін, звязаных з Анатолем Сысам. Помню, прачытаў яго верш «Мая хата без сяброў – не хата» і адразу акварэль зрабіў. Бачыў прысвечаныя Анатолю творы ў Аляксея Марачкіна і Алеся Сушы. Можа, атрымаецца да юбілею адмысловую выставу зрабіць.

– А яшчэ мне запомнілася серыя вашых прац «Песня дрыгвы». Ваша балота нейкае прывабнае, так яго яшчэ ніхто не маляваў.

– Беларусы, як вядома, людзі на балоце. А беларускае балота – гэта цэлы свет, там столькі рэдкай флоры і фаўны! Да таго ж гэта лёгкія Еўропы. Нездарма нам сёння Еўрасаюз дапамагае аднаўляць асушаныя калісьці балоты. Скажам, як малявалі наша Палессе рускія мастакі сто пяцьдзясят гадоў таму? У выглядзе непралазнай твані, дзе водзяцца нейкія балотныя пачвары. Маё балота не такое. У багне нават у маразы і завеі не спыняецца жыццё. Гэта не адзін я так думаю. Скажам, Валерый Славук стварыў цэлую галерэю міфалагічных істот – жыхароў балота: вадзянікоў, балотнікаў, ваўкалакаў розных. Дык яны ў яго ўсе добрыя, ва ўсёй серыі – ніводнай пачвары.

– Згаданымі малюнкамі Славука праілюстравана двухтомная энцыклапедыя «Беларускі фальклор» – шыкоўнае выданне атрымалася. А як вы ўвогуле ацэньваеце беларускі арт-рынак? Што павінен маляваць мастак, каб стаць паспяховым у матэрыяльным плане?

– На жаль, я не ўмею прадаваць сябе. Нездарма ў нашым асяродку кажуць: намаляваць карціну – гэта творчасць, а прадаць – гэта мастацтва. Мае творы прадаюцца ад выпадку да выпадку. Часам патэлефануе чалавек: хачу набыць вашу карціну. Калі ласка!

– Тэлефануюць часцей суайчыннікі ці замежнікі?

– Часцей замежнікі. Ды і плацяць яны лепш. Аднойчы расіянін, жанаты на беларусцы, заказаў мне яе партрэт у стылі ню і заплаціў… дужа шмат. І ўсё ж на арт-рынку я сябе не знаходжу. Там трэба ўмець падмазаць дзе трэба, быць сваім на калямастацкіх тусоўках. А такіх здольнасцяў у мяне няма.

– А што б вы не сталі маляваць ні за якія грошы?

– Хіба тое, што забаронена Канстытуцыяй (*смяецца*). Ну, парнаграфію там, наркаманію. Хаця ў свеце, па-мойму, ужо хутка не застанецца забароненых тэм. Гады два таму студэнты прынеслі мне паказаць каталог «Сто лепшых карцін маладых мастакоў Беларусі». Дык там адны страшылкі і жахі! Наглядзяцца ў камп'ютары і малююць. Сапраўднага мастацтва ў нас засталося працэнтаў дваццаць, усё астатняе – падробкі.

– А што б вы вельмі хацелі намаляваць?

– Я хацеў бы распісаць Валожынскую раённую бібліятэку. Там дзве сцяны па 40 квадратных метраў. Але ў бібліятэкі на гэта няма грошай. А яшчэ мне хацелася б адкрыць у Валожыне карцінную галерэю. Не сваю, а сабраць усіх мастакоў, датычных да нашага краю. У Ракаве жыве Фелікс Янушкевіч, пад Ракавам на хутары – Алесь Лось. Не чужыя Валожыншчыне Юрый Гаўрын, Ігар Бархаткоў, Георгій Скрыпнічэнка... Калі толькі па дватры творы гэтых мастакоў узяць – атрымаецца выдатная галерэя, звязаная з Валожыншчынай. Пакуль гэта толькі мара, але мне вельмі хочацца яе ажыццявіць.

Антон ЗАГОРСКІ.

ХАКЕЙ

Шлях у эліту: палёт альбо пралёт?

29 красавіка нацыянальная каманда стартуе на чэмпіянаце свету па хакеі ў першым дывізіёне.

Праз тыдзень для беларускай зборнай і яе галоўнага трэнера Андрэя Сідарэнкі наступае час сур'ёзнага выпрабавання. Мінулагодні вылет у ніжэйшы дывізіён інакш як правалам не называлі, пасля чаго адразу адбыўся кадравыператрус. На месца кіраўніка Федэрацыі хакея **Сямёна Шапіры**, які, трэба адзначыць дзеля справядлівасці, у крэсле старшыні аблвыканкама пачуваў сябе значна больш камфортна, чым у хакейных варунках, прыйшоў былы хакеіст **Генадзь Савілаў**, а настаўніка зборнай **Дэйва Льюіса** адправілі ў адстаўку яшчэ па ходзе чэмпіянату-2018 – пасля таго, як каманда прайграла тры стартавыя паядынкі.

У астатніх матчах зборнай кіраваў трэнер «Нёмана» **Сяргей Пушкоў**, а пазней на гэтую пасаду быў прызначаны **Андрэй Сідарэнка,** які адначасова быў настаўнікам і мінскага «Дынама».

Час пакажа, як прайшла падрыхтоўка да чэмпіянату, але відавочна, што праблем у трэнерскага штаба хапае. Ёсць пытанні з варатарамі, некаторыя ігракі не паедуць у Казахстан па стане здароўя. Сапернікамі нашай зборнай будуць каманды Казахстана, Славеніі, Венгрыі, Літвы і Паўднёвай Карэі. І калі матчы з трыма апошнімі з пералічаных зборных не павінны скласці цяжкасцяў, то Славенія і Казахстан дадуць сур'ёзны бой, і яшчэ не вядома, на чым баку будзе ўдача. А пуцёўка ў эліту, калі хто не ведае, адна, і, дарэчы, букмекеры не бачаць беларусаў адназначнымі фаварытамі. Таму найперш, як мне падаецца, пераможуць тыя, хто праявіць баявы характар.

Між тым у той час, калі зборнай патрэбна маральная падтрымка, знаходзяцца людзі, якія любяць лінуць алею на агонь акурат перад адказнымі стартамі.

«Параўнайце, што выйграў Сяргей Пушкоў (галоўны трэнер «Нёмана». – **Аўт**.*) і што выйграў Андрэй Сідарэнка,* – заявіў у эфіры тэлеканала «Беларусь 5» настаўнік «Юнацтва» **Міхаіл Захараў**, які вядомы яшчэ і тым, што часам гуляе ў хакей разам з Аляксандрам Лукашэнкам. – *Пушкоў – бясспрэчна лепшы трэнер краіны. Менавіта яго трэба ставіць на чале нацыянальнай зборнай. Ён двойчы прыводзіў «Нёман» да чэмпіёнства ў Беларусі. А Сідарэнка? Пра што тут можна казаць? Навошта было ставіць Сідарэнку, калі яго ўсё роўна прыйдзецца пазбаўляць пасады? Хто гэтага не разумее? Уся краіна разумее. Дык навошта зацягваць?»*

Каб да канца зразумець такі клопат Захарава пра трэнерскія кадры ў зборнай, трэба, відаць, успомніць, што ў 1996 годзе, калі Андрэй Міхайлавіч таксама ўзначальваў беларускую нацыянальную каманду, ігракі зборнай напісалі ў Федэрацыю хакея Беларусі ліст, які атрымаў назву «ліст 23-х». Хакеісты патрабавалі адстаўкі Андрэя Сідарэнкі, а ініцыятарам гэтага паслання стаў на той момант дзеючы ігрок Міхаіл Захараў. І пасля гэтага трэнер быў звольнены.

Дарэчы, Міхаіл Міхайлавіч правільна робіць, што сціпла не прапануе сваю кандыдатуру на пасаду настаўніка зборнай. У свой час зборная пад кіраўніцтвам Захарава гуляла рашаючы матч з Латвіяй за пуцёўку на Алімпіяду-2006, і за 5 хвілін да заканчэння гульні беларусы вялі ў ліку – 4:2. Нават нічыя задавальняла нашу каманду. Але ў выніку зборная Беларусі прайграла 4:5 і праляцела міма Алімпіяды. І на трэнерскія дасягненні Захарава ў зборнай балельшчыкі да гэтага часу глядзяць праз прызму той гульні з латышамі.

«Дзякуй, што Захараў мяне ўспамінае, – спакойна адрэагаваў зараз на выпад калегі Андрэй Сідарэнка. – *Значыць, нечага я яшчэ варты. І прамы канкурэнт. Што зробіш? Ведаеце, ёсць такое паняцце, як прафесійная этыка. Таму я не буду пра гэтага чалавека нешта казаць. Тут усё зразумела…»*

Зрэшты, будзем спадзявацца, што розныя шпількі збоку не паўплываюць на псіхалагічны стан каманды і яе трэнера і вяртанне ў эліту адбудзецца. Не ўсе, напэўна, будуць радавацца гэтаму, але зборная ў першую чаргу гуляе для балельшчыкаў. Толькі яны – самыя галоўныя крытыкі і ацэншчыкі.

Расклад гульняў на чэмпіянаце:

29 красавіка: Беларусь – Літва
30 красавіка: Беларусь – Венгрыя
2 мая: Беларусь – Славенія
4 мая: Беларусь – Казахстан
5 мая: Беларусь – Паўднёвая Карэя

Алесь СІВЫ.

ПАМЯТЬ

«Хоть лавры славы в миг такой валились на других…»

Вчера в Гродно прощались с заслуженным тренером БССР и СССР по спортивной гимнастике Ренальдом Кнышом.

Ренальд Иванович был тренером двух олимпийских чемпионок – Елены Волчецкой и Ольги Корбут, а также чемпионки СССР Тамары Алексеевой.

После Олимпийских игр 1980 года и шумного конфликта с Ольгой Корбут он был вынужден покинуть спорт. Около года назад Корбут снова заявила в эфире центрального российского канала о том, что Ренальд Кныш изнасиловал ее накануне Олимпиады 1972 года. Сам тренер все эти обвинения отвергал.

В 2001 году вышла книга Ренальда Кныша «Как сделать олимпийских чемпионов». Вот некоторые выдержки из нее:

«Почему лишь единицы делают выдающихся спортсменов, а сотни остальных выпускают посредственностей? Потому что почти каждый из этой массы тренеров с самого начала не ставит перед собой великой цели, лишь смутно надеясь, что к нему придет гениальный ученик и сделает его знаменитым. Надеяться, что такой тренер выдаст шедевр, бессмысленно, даже если его осыпать золотом и создать идеальные условия…»

«Олимпийский чемпион – это шедевр. А любой шедевр, как известно, задумывается и делается знающим мастером в единственном экземпляре. Великий Фаберже два года расписывал одно яйцо, перед тем как поднести его царю. А если бы его обязали расписывать сразу 70 яиц? Именно такое количество учеников-новичков предписывается обрабатывать тренеру на одну ставку. А на полторы – сотню! Результат – бракованный спортсмен…»

«Смешивать массовый спорт с олимпийским – все равно что ставить на одну доску искусство и ремесленничество, Микеланджело и гончара...»

«В спорте невежда сидит на невежде снизу доверху, гробя учеников, ломая их судьбы, отнимая здоровье и время, которое они могли бы потратить на приобретение полезной для себя и общества профессии. Если тренер не понимает, что он знает очень мало, то у него нет шансов подготовить выдающегося спортсмена…»

«Большой вред тренерам приносят журналисты, неумеренно раздувающие талант чемпионов. В своих статьях и книгах, которые пишутся от лица победителей, они так изощряются, что их фантазия вполне устраивает знаменитостей, она приятна им, «избранникам небес».

А еще в книге есть такие строки:
Я тем был счастлив, что не раз
Фантазией своей
Вводил в пленительный экстаз
Премножество людей!
Хоть лавры славы в миг такой
Валились на других,
Но знал я: это разум мой,
И дело рук моих!

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 22.04.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 085 экз. Заказ № 1230.

9 772071 964000 19032